

II 198337

**VSEM DELAVCEM, DELAVKAM,
UPOKOJENCEM TER POSLOVNIM
PARTNERJEM IN SODELAVCEM ŽELIMO
SREČNO, ZADOVOLJNO IN USPEHOV
POLNO NOVO LETO 1985**

ZNANJE, STROKOVNI KADRI, BOLJŠI TEHNOLOŠKI RAZVOJ, VEČJA DELOVNA DISCIPLINA— POT DO ZAČRTANIH CILJEV

LE ŠE NEKAJ DNI IN IZTEKLO SE BO POSLOVNO LETO 1984, KI JE BILO ZA NAŠO DELOVNO ORGANIZACIJO POSLOVNO DOKAJ USPEŠNO. KLJUB ZADOVOLJIVEM STANJU PA NE KAŽE SPATI NA LOVORIKAH, SAJ NAS ČAJAJO TAKOJ PO NOVEM LETU NOVE AKCIJE, OBVEZNOSTI IN NALOGE. IN KJE SO ŠE SKRITE REZERVE, DA BI V PRIHODNJEM LETU LAHKO POSLOVALI ŠE BOLJE? O TEM GOVORIMO VSI TRIJE INDIVIDUALNI POSLOVODNI ORGANI DO TER OBEH TEMELJNIH ORGANIZACIJ VLADIMIR KRALJ, MARJAN RAZPOTNIK IN STANISLAV PESJAK.

Tovariš Kralj, kot vprašanje bi uporabil kar naslov našega informativnega biltena, in sicer „Dinos včeraj, danes, jutri!“

VLADIMIR KRALJ

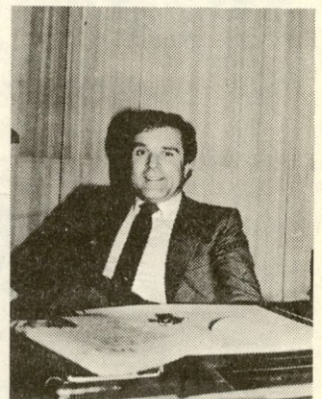
Dejavnost sekundarnih surovin je v obdobju zadnjih dvajsetih, še posebno pa desetih let doživela bistvene spremembe glede svojega pomena tako v gospodarstvu kot celotni družbi. Družbena gledanja postajajo drugačna, vendar še vedno ne v taki meri, da bi lahko govorili o nekakšni polni podpori. Tu mislim na tako imenovane „bele lise“ glede pozitivnih predpisov v dejavnosti sekundarnih surovin.

V družbenopolitični sferi se sicer kažejo določeni premiki, vendar bodo opazne šele jutri v obdobju 1985–90, ko bo morala ta dejavnost zaživeti v polni meri. DINOS je imel v vsem svojem obdobju že zgodaj zastavljene cilje zbrati čimveč koristnih odpadkov in te pripraviti v primerno sekundarno surovino za potrebe slovenske bazično – predelovalne industrije.

Resnici na ljubo pa moram poudariti, da smo v naši dejavnosti še vedno na začetku začetka. Namreč iz popolnoma trgovsko usmerjene dejavnosti v času tako imenovanega liberalizma v trgovini, ko smo se ukvarjali le s stvarmi, za katere smo že vnaprej vedeli, da

bodo dajale dokaj veliko razliko v ceni, smo se spremenili v načrtovanega pripravljalca metalurškega vložka, vložka za papirno, steklarsko in tekstilno in drugo industrijo, ki uporablja v svojem procesu sekundarne surovine. Če primerjamo rast količinskega zajetja koristnih odpadkov, upoštevajoč vsa inflatorna gibanja, ne moremo mimo dejstva, da imamo zelo visok skok rasti. Povečuje se produktivnost dela na zaposlenega, vedno več je vložnega dela v našem rezultatu poslovanja in to je prava osnova za naprej.

DINOS ima DANES v svoji poslovni politiki načrtani dve bistveni kvaliteti in to: nadaljnji tehnološki razvoj in dvig kakovosti pri pripravi vseh vrst vložkov metalurškega, papirnega, steklarskega in tekstilnega, kot drugi pomemben element pa mislim na strokovne kadre, znanje in informacijski sistem. Brez ustrezne kadrovske strukture, znanja in informacijskega sistema si nadaljnjih uspešnih poti ne moremo zamisliti.

Vladimir Kralj
direktor DO DINOS

Dinos JUTRI ima zastavljeno svojo razvojno politiko ne samo kot plan želja in skupek hotenj, temveč načrtovano in izhaja iz planskih dokumentov že iz obdobja 1981–1985. Tu mislim predvsem na nadaljnji izgradnji specializiranih predelovalnih centrov v Ljubljani in Mariboru za pripravo metalurškega in papirnega vložka, nadaljnji izgradnji oplemenitenja tekstilnih odpadkov v vedno kakovostnejše regenerare za potrebe tekstilne industrije in pa kar moram ponovno poudariti velik poudarek

dati strokovnosti. S tem bo imel tehnološki razvoj tako v organizacijskem kot v izvedbenem smislu vedno več vloženega znanja pri pripravi novih vrst sekundarnih surovin na področju organske, anorganske kemije, kakor tudi tako imenovane biološko prehranske sfere. To bomo dosegli s povsem enostavno formulo: več in bolje delati ob dokaj primerni rasti osebne in skupne potrošnje, kar nam bo zagotavljala naša akumulativna sposobnost, če bomo dosegli letne predvidene količine. Ne mislim tu na količine v pravem smislu besede, gre zgolj za rast kakovosti na pravi vseh vrst vložkov za našo bazično in predelovalno industrijo.

Če torej potegnem črto pod to vprašanje in dam to vse na skupni imenovalec je rezime naslednji:

DINOS VČERAJ je bila to pomembna delovna organizacija, ki se je ukvarjala z zajemanjem koristnih odpadkov, vendar v začrtanih smereh družbenega razvoja ni imela svoje pravo mesto, ostajala je le trgovinska organizacija z odpadki na debelo.

Razvoj **DANES** ima že svoje specifičnosti, sicer še vedno trgovina, vendar že s proizvodnim značajem dela ob vedno večjem širjenju mreže po Sloveniji in gradnji manjših predelovalnih centrov, kjer se pripravljajo sekundarne surovine.

DINOS JUTRI ima popolnoma novo vizijo, ki naj bi se odražala v naslednjem: več novega znanja, več kakovostnejših kadrov, kar je ob dobri poslovni politiki največje bogastvo današnjega časa in pa nedvomno informacijski sistem, ki mora dati svoj pomemben delež tako na internem kot eksternem delu v povezovanju s slovensko bazično predelovalno industrijo.

Tovariš Razpotnik, kot direktor temeljne organizacije Priprava odpadnih surovin, ste na številnih sejah samoupravnih organov ali družbenopolitičnih organokacijah uporabljali besedo „Kultura dela“. Kaj pravzaprav lahko poimenujemo pod ta izraz, ki je pomemben element poslovanja?

Marjan Razpotnik
direktor TOZD POS

MARJAN RAZPOTNIK

Ob tako zastavljenem vprašanju je potrebno najprej opredeliti, kaj je sploh kultura dela. Mislim, da je kultura dela tisto, kar je značilno za človeka, zaradi česar se razlikuje od ostalih živih bitij. V kolikor je temeljna naloga človeštva in človeka samega, da ne pušča za seboj samo sledove, ampak tudi znamenja, je popolnoma jasno, kaj je v bistvu kultura. Kultura človeka je torej puščanje teh znamenj. To je le eno izmed izhodišč.

Drugo izhodišče je v tem, da je pravi namen kulture v bistvu videti obstoječe stanje in se s kulturnimi sredstvi boriti, če je to potrebno, za spremembo tega stanja, skratka za napredek. Človek ni samo tisto, kar je bil, kar je oziroma kar še bo. To je bolj filozofski oziroma sociološki pomen. Če to neposredno prenesem na kulturo dela — čistega dela kot takega, je potrebno vzeti v vidik pomen značilnosti dela. Zato bi se omejil le na tri vidike: na

tehnološki oziroma tehnični vidik, sociološki, ekonomski pa deloma tudi psihološki vidik.

Pri tehničnem vidiku je nedvomno ta kultura v odnosu do predmetov dela do proizvodnih sredstev v celoti, in ne samo do predmetov dela, temveč tudi do strojev, orodij itd. Pri nas nimamo tega odnosa še tako izostrenega in moramo narediti bistveno kakovostnejše premike do samega odnosa, ne samo do družbene lastnine, temveč do sredstev, s katerimi človek proizvaja. Zanimivo je, da imajo na zahodu, kjer je privatna lastnina, bistveno boljši odnos do teh sredstev za delo. To pa pri nas še ni izoblikovano iz razloga, ker smo se v preteklosti kot „odpadaši“ imeli za smetarje. Zdaj, ko prehajamo na proizvodno dejavnost, se bomo morali pač spopasti za spremembo zavesti od prejšnjega kot že rečeno „odpadaša“ do zdajšnjega modernega, industrijskega delavca. To je precejšen skok, to ni mačji kašelj. Tu se menja način in ritem dela, odnos do dela, in nenazadnje spoštovanje vseh zakonitosti dela. To bitko moramo na vsak način dobiti, če hočemo dejansko ostati proizvodna delovna organizacija zavedajoč se, da svoj kruh služimo z urejenim delom, ne pa le z obstajanjem razlik v cenah; poceni kupiti in drago prodati.

Pri nas delavci še vedno nimajo občutka, da delajo z briketirkami, ki so milijonske vrednosti in se do njih obnašajo kot do predmetov, ki so brezvredni. Ravno tako ni pravega odnosa do posameznih orodij, pa naj bo to od navadnega ključa, avtomobila do viličarja in drugo. Tu manjka predvsem tehnične kulture, tehničnih navad. To je ekonomski vidik, ki je neposredno povezan na tehnični vidik, in s tem, ko se ne skrbi za ta

proizvajalna sredstva, se po drugi strani povečujejo stroški in tako ne dosegajo zaželeni učinki poslovanja. Gre za vprašanje organizacije dela kot tudi za vprašanje optimalnega koriščenja proizvodnih sredstev in za vprašanje spremeniti prejšnjega individualista v proizvodnega delavca. Drug ekonomski vidik je odnos do samega materiala. V neki meri še vedno obstajajo razmišljanja iz preteklosti, ko je bil odpad ničvreden in da je to neka nepomembna dobrina, nek proizvodni tujek, v resnici pa sila pomemben. S tem koristnim odpadkom se ne ravna gospodarno, premalo se ga ceni.

Naslednja zadeva je sociološki vidik. Mi se borimo za samoupravljanje, vendar večkrat naletimo na težave zaradi hiperprodukcije najrazličnejših predpisov. Vsako najmanjšo zadevo v bistvu želimo predpisati, bolj rečeno spraviti v posebne predalčke, narediti neko avtomatsko regulativo. Glejte, predpisi pa so ravno tam potrebni, kjer manjka kulture.

Denimo, nikjer ni treba posebno predpisati, da se v nekem kultumem hramu ne sme pijačevati, ne sme nositi alkoholnih pijač. To je popolnoma normalno, pa to nikjer ne piše. Pri nas pa moramo za take banalnosti, ki se pojavljajo v vsakdanjem življenju, pripravljati predpise. To je v bistvu pomanjkanje sociološke kulture, kar pomeni, da še ne dojemamo, kaj pomeni samoupravljanje. Vse želimo regulirati s predpisi, kar ni dobro in ravno na področju kulture obnašanja, kulture razmišljanja, govorjenja nismo najboljši.

Kultura komuniciranja je pri nas sila problematična. Ta težava pa nastopi še bolj v trenutku, ko se zavemo, da je v naši delovni organizaciji resnično raznolika

(nadaljevanje na str. 4)

struktura delavcev od neizobraženega do največje špice izobrazbe. Skratka, tu nam manjka še ta vrsta kulture. In kako naprej? Tu so različni prijemi. Nesporno je eden od osnovnih, poskusiti preko družbenopolitičnih organizacij in z osebnimi stiki pristopiti k ljudem, navajati jih k izobraževanju, se boriti za enotnost misli itd. Druga zadeva pa je počasno vnašanje splošne kulture.

Trenutno poslovno stanje je uspešno predvsem zaradi kvalitetnih in dobrih strokovnih pristopov, ne bi pa pri tem želel zmanjševati vlogo delavcev, ki imajo tudi delen vpliv na dobre poslovne rezultate. Pri tem gre v prvi vrsti za dobro poslovno politiko, dober poslovni pristop in pa za trenutno dober položaj te dejavnosti. To je treba pošteno povedati, saj tudi osebni dohodki, ki jih naši delavci prejemaajo, za nekoliko več vložnega dela, so bistveno boljši kot v sorodnih delovnih organizacijah. Zdaj ko imamo tako dobre poslovne rezultate, imamo izredno možnost, da vzporedno s tem urejamo tudi druge stvari, predvsem kulturo dela, pa kulturo obnašanja in seveda tehnično kulturo. Če dosežemo vsaj to, da bodo naši delavci po poslovalnicah in skladiščih dostojno oblečeni, smo že v glavah nekaj premaknili. Premaknitev kulture dela z mrtve točke je nedvomno obogatitev tudi človeka samega.

In še nakaj, kar želim poudariti!

Če se ozremo na nekatere delovne organizacije, ki so zašle v težave, je vzrok njihovih težav v glavnem tehnološka nedisciplina in pa slaba tehnična oziroma tehnološka kultura dela. Predvsem iz tega izvirajo slabi odnosi, trpi socialna kultura

in skupaj povezana ekonomska kultura. Zanimivo pri tem pa je, da so bili krivci v glavnem vodilni in vodstveni delavci, ki niso s svojim vztrajanjem dosegli razvoja, ki niso odpravljali teh anomalij, ki niso uspeli razvijati, dopolnjevati in nadgrajevati kulture.

Temeljna organizacija združenega dela Regeneracija tekstila je brez dvoma v zadnjem času dokaj napredovala, kar je razvidno iz ugodnih poslovnih rezultatov. Tovariš Pesjak, kot vemo, pa ste si za prihodnje leto zastavili precej smeje programe in usmeritve.

STANISLAV PESJAK

Ni nova ugotovitev, da je naša temeljna organizacija Regeneracija tekstila v zadnjih nekaj letih dosegala zelo dobre poslovne rezultate, ki pa so bili odraz med drugim tudi od prizadevnosti posameznih delavcev, kar se izkazuje navsezadnje tudi z dvigovanjem norm. Nekateri so se v petih letih povečale celo za 100%. Rezultati poslovanja so tudi posledica izboljšanja organizacije dela in uvedbe novih tehnoloških postopkov. Ugodno poslovanje je bilo enakomerno v obeh tekstilnih obratih, s tem da je bilo v zadnjem času bolj intenzivno na tekstilnem obratu Ljubljana. Poudariti moram ob tem, da je prav ta obrat v preteklosti zastajal s poslovnimi rezultati za obratom iz Bohove, no kot že rečeno, v zadnjem obdobju pa so rezultati enaki.

Tudi za prihodnje leto in za naslednje srednjeročno obdobje načrtujemo hitrejši razvoj tehnologije in organizacije dela v naši temeljni organizaciji. Směr razvoja v prihodnjem obdobju bo priprava tekstilnih sekundarnih surovin v kakovostnejšo stopnjo tekstilnih regene-

ratov, s ciljem ponuditi jih primarni industriji. Poznano je namreč, da je uporaba sekundarnih surovin v primarni tekstilni industriji zelo majhna. Zaradi tega smo prisiljeni sorazmerno velik del sekundarnih surovin izvažati. S ponudbo kvalitetno pripravljenih sekundarnih surovin tekstilni industriji pa bi se prav gotovo ta izvoz zmanjšal, kar pomeni na drugi strani nadomestitev uvoza. Zavedati se namreč moramo, da izvažamo sekundarne surovine po smešno nizkih cenah, medtem ko so cene primarnih surovin silno visoke.

Stanislav Pesjak
direktor TOZD RET

Kar se tiče tehničnih izboljšav naše temeljne organizacije, naj v prvi vrsti omenim, da bomo v tekstilnem obratu Ljubljana v naslednjem letu izpopolnili filtracijo onesnaženega zraka na sistemu priprave bombažnih sekundarnih vlaken Temafa. Poleg tega bomo uvedli separat v filtracijo izven sistema, s katerim bomo omogočili regulacijo mešanja prečiščenega zraka s svežim zrakom preko sistema dveh rešetk. Na ta način bomo glede na posamezna časovna obdobja dosegli optimalno klimo delovnega prostora.

Nadalje bomo v prihodnjem letu izpopolnili linijo za čiščenje bombažnih vlaken z novim strojem, ki pred-

stavlja skoraj podvojitve kapacitet v področju priprave sekundarnih bombažnih vlaken. Napravo bomo vgradili v transportnih cevovodih požarno varnostnih naprav, ki predstavljajo požarno varnostne elemente. Kot je znano, je v tekstilnih odpadkih skoraj neizogibna prisotnost kovinskih delcev, ki ob intenzivni predelavi materiala povzročajo iskre. Z malomarnim obvladovanjem materiala, kot se to še vedno dogaja v naši tekstilni industriji, pa je nevarnost požara še toliko večja. V tekstilnem obratu Bohova nameravamo pristopiti k zamenjavi fizično dotrajanega stroja, in sicer z uvozom vsaj prve enote te naprave. Sedanja delovna širina tega stroja je 1000 mm, na novem stroju pa bo ta širina znašala 1500 mm, kar zagotavljajo z boljšo tehnološko rešitvijo 2 do 3 x večjo proizvodnjo pri praktično enaki delovni sili.

Če hočemo ostati med vodilnimi po kakovosti poslovanja, moramo seveda zagotoviti naš ustrezn razvoj. Občasno opažamo padec dohodka na delavca, in to v primerjavi z nekaterimi sorodnimi organizacijami za pripravo tekstilnih sekundarnih surovin. Če ne bomo z razvojem pohiteli, bomo brez dvoma nazadovali.

Največji problem v tekstilnih obratih je bil v preteklem obdobju skladiščni prostor. V Bohovi smo to težavo v veliki meri izboljšali z izgradnjo nadstrešnice. Vendar problemi ostajajo še vedno v Ljubljani, saj za vhodni material skladišča enostavno ni in ga skladiščimo v vseh mogočih prostorih ter s tem povečujemo požarno nevarnost. Z izgradnjo centra BP-8 na Črnučah se tudi temu tekstilnemu obratu ponuja priložnost, da pridobi dodatne skladiščne prostore v približni izmeri 400 m². Glede na to, da je ta predelovalni

center namenjen za predelavo ostalih odpadkov, ne pa za predelavo tekstilnih, bo to le stranska oziroma le delna prostorska rešitev.

Rešitev lokacije tekstilnega obrata za zdaj še ni jasna. Možnosti je več. Še vedno nismo zavrgli misli, da bo morda prav na lokaciji BP-8 možno v prihodnje postaviti sedanji tekstilni obrat Ljubljana.

Ena od pomembnejših nalog v prihodnjem obdobju

bo tudi povezovanje in sodelovanje s sorodnimi organizacijami. Zadnje čase se veliko pogovarjamo o povezovanju s Tekstilko. Trenutno smo na istem, kot smo bili pred štirimi leti. Za nami je že kopica raziskav, ugotavljanj, možnosti o enotnem razvoju in sodelovanju in nenazadnje tudi za določitev skupne lokacije. In ne samo s Testilko tudi v tako imenovani reprovirigi želimo več povezo-

vanj s tekstilno industrijo in združevanjem dela in sredstev. Le tako bomo zagotovili hitrejši razvoj priprave sekundarnih testilnih surovin in uporabo le-teh v domači tekstilni industriji. Razvoj priprave sekundarnih surovin vsekakor pogojuje tudi stalni tržni odnosi.

Vprašanja
zastavil
Janez Češnovar

področju ustrezne organiziranosti in metod dela kadrovske politike, družbenopolitičnega usposabljanja, informiranja ter razvoja inovacijske dejavnosti. Seveda pa nameravajo organizirati številne akcije, ogled kulturnih prireditev ter oživiti športno in drugo aktivnost. Nalog, ki so si jih začrtali v temeljnih organizacijah zares ni malo vendar jih bo moč docela uresničiti le z izredno prizadevnostjo in voljo vseh delavcev ne samo sindikalne organizacije. Na obeh občnih zborih so obravnavali še nekatere izredno pereče teme, ki se iz dneva v dan pojavljajo v našem gospodarskem in družbenopolitičnem življenju in to:

— problematika srednjeročnega in dolgoročnega razvoja planiranja ter uresničevanje gospodarske stabilizacije,

— samoupravni sporazumi ter aktivnosti sindikata pri usklajevanju sistemov delitve po delu v OZD z omenjenimi sporazumi,

— naloge sindikata pri zagotavljanju socialne varnosti delavcev in njihovih družin ter

— združevanje dela in sredstev ter samoupravno organiziranje.

Na podlagi razprave, ki je imela v nekaterih delih tudi konstruktiven značaj, so sprejeli določene smernice in izhodišča, na podlagi katerih se bodo v obeh osnovnih organizacijah lotili dejavnosti in razreševanju nekaterih nalog in problemov, ki izhajajo iz omenjenih tem.

Po zapisniku
Janez Češnovar

IZ DELA DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ

MESECA NOVEMBER IN DECEMBER STA BILA NA PODROČJU DRUŽBENOPOLITIČNEGA DELOVANJA V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI PREDVSEM V ZNAMENJU SINDIKALNIH OBČNIH ZBOROV V OBEH TEMELJNIH ORGANIZACIJAH IN PA PRIPRAV NA PROBLEMSKO KONFERENCO ZK DO DINOS.

SINDIKALNI OBČNI ZBOR TOZD POS IN TOZD RET

Letna članska sestanka sindikata obeh temeljnih organizacij sta bila v mesecu novembru na podlagi stališča Republiškega sveta Zveze sindikatov, ki je pozval vse osnovne organizacije k izvedbi sej v jesenskem delu. Ta usmeritev je le uresničitev kongresnih dogovorov, da v praksi organizirajo dve posamezni aktivnosti, kot sta:

— letni članski sestanek
— ter obravnava finančnega poročila za leto 1984 ter sprejem finančnega načrta OOZS za leto 1985.

Na obeh sestankih tako v TOZD POS kot v TOZD RET so najprej pregledali delo te družbenopolitične organizacije v preteklem

obdobju in si začrtali smernice za delo v prihodnje.

Iz posameznih poročil je bilo razvidno, da sta oba IO OOS v tem letu v glavnem delovala na podlagi programskih usmeritev, sprejetih na lanski seji, predvsem pa po kongresnih usmeritvah. Kot glavno nalogo, ki so jo zastavili v preteklem obdobju je bilo uresničevanje gospodarske stabilizacije, kar je še vedno stalna in obvezujoča naloga vsakega člana sindikata.

Kljub temu, da je letošnje gospodarjenje v obeh temeljnih organizacijah pokazalo dokaj dobre poslovne rezultate, pa s stanjem še ne morejo biti povsem zadovoljni, saj bo treba med delavce v prihodnje vnesti še več delovne zavesti in discipline.

Za izboljšanje tega stanja nameravajo več pozornosti nameniti izobraževanju kadrov tako na idejnem političnem kot na kulturnem področju.

Sicer pa bo delovanje obeh organizacij v prihodnjem letu temeljilo na uresničevanju Kongresnih smernic ZSS in ZSJ ter drugih programskih izhodiščih kakor tudi drugih družbenopolitičnih organizacij ter samoupravnih organov DO DINOS. V prihodnje se bodo v okviru sindikata še naprej prizadevali oziroma vlagali napore za uresničevanje ciljev gospodarske stabilizacije, uveljavljanju družbenega planiranja ter delitev po delu in rezultatih dela. Velika pozornost bo namenjena uveljavljanju samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov in političnega sistema socialističnega samoupravljanja, krepitevi socialne varnosti delavcev in izboljšanju delovnih in življenjskih razmer, kakor tudi medsebojnemu razumevanju in zaupanju. Nemalo pa bo tudi nalog na

Srce ima svoje razloge, ki jih razum ne pozna.

PASCAL

Dobra beseda malo stane, a je veliko vredna.

HERBERT

PROBLEMSKA KONFERENCA ZK DO DINOS

V času, ko je bila naša novoletna številka glasila v tisku, je potekala na sedežu delovne organizacije problemska konferenca ZK DO DINOS. Predsedstvo konference je v ta namen pripravilo posebne teze, v katerih so bila nanižana razmišljanja o izhodiščih za opredelitev razvojnih ciljev DO DINOS. Na podlagi tez pa so posamezni poročevalci pripravili konkretne teme na to gradivo. Na konferenci so kot že rečeno spregovorili o razvojnih ambicijah in programskih ciljih naše DO v naslednjem srednjeročnem obdobju, katere bomo predlagali samoupravnim organom, da jih vnesejo v planske dokumente.

Konference so se poleg komunistov in drugih delavcev DO udeležili še nekateri predstavniki družbenopolitičnega življenja občine Ljubljana-Bežigrad.

In katere teme so služile za razpravo:

1. Uvodnik po predloženem gradivu
2. Vloga DO Dinos pri prizadevanjih za hitrejši napredek dejavnosti sekundarnih surovin kot gospodarske panoge v slovenskem in jugoslovanskem prostoru
3. Vpliv ekonomskih zakonitosti na oblikovanje poslovne politike in razvoja DO DINOS
4. Vloga regeneracije tekstila v družbeni reprodukciji
5. Glavne smeri, pristopi in dinamika tehnološkega razvoja DO DINOS ter ocenitev pričakovanih učinkov
6. Zagotavljanje enostavne in razširjene reprodukcije v naslednjem srednjeročnem obdobju
7. Pogoji in načini ustvarjanja in delitve celotnega

prihodka oziroma dohodka v DO DINOS

8. Uvajanje poslovne in samoupravne informatike z elektronsko obdelavo podatkov

9. Organizacijska in strokovna dopolnitev področja tehničnih opravil za zagotavljanje večje produktivnosti in humanizacije dela

10. Odgovornost delovne enote, kot temeljne organizacijske in ekonomske celice za skladno delovanje in uspešnost celotne DO DINOS in obratno

11. Možnosti za izpopolnitev samoupravne organiziranosti in delovanja samoupravnih organov za poglobljanje samoupravnega odločanja vseh delavcev v naši DO

12. Kako nadalje pospeševati skladni razvoj samoupravnega odločanja v naši delovni organizaciji glede na obstoječo samoupravno organiziranost

13. Kako dvigniti družbeno zavest in kulturo dela pri naših delavcih

14. Kako bomo postali komunisti učinkovit idejnopolični dejavnik pri razvijanju samoupravne in politične aktivnosti delavcev v naši OZD

15. Kako izpolnjevati odnos do družbene imovine in zagotavljati njeno varovanje

16. Vloga naše DO pri organiziranju in izvajanju SLO in DS v krajih, kjer delujejo dislocirane DE in skladišča

17. Kako organizirati in spodbujati inventivno dejavnost na vseh področjih dela v naši DO

18. Možnosti za večje uveljavljanje skupnih in posebnih interesov naših delavcev skozi delegatski sistem glede na veliko prostorsko razdrobljenost v SR Sloveniji

19. Vloga organizacijske in strokovne povezanosti vseh segmentov delovnega in poslovnega procesa v naši DO.

ZAKON O UGOTAVLJANJU IN RAZPOREJANJU CELOTNEGA PRIHODKA IN DOHODKA TER O UGOTAVLJANJU IN RAZPOREJANJU DOHODKA

Pozno jeseni (19. oktobra 1984) je končno izšel dolgo pričakovani Zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka. Ta zakon pomeni nadaljevanje prizadevanj družbene skupnosti v letu 1984, da uvede v gospodarsko poslovanje nov korak pri uresničevanju gospodarske stabilizacije. Namen zakona pa je tudi, da iz dosedanjih gospodarskih izkazov poslovanja v čim večji meri izloči vpliv inflacije, ki v dosedanjih bilancah zelo megli realno dosežene rezultate dela ter s tem zmanjšuje možnosti za pravočasne in pravilne ukrepe gospodarske in poslovne politike na vseh ravneh. V tej smeri pomeni ta zakon šele začetek prizadevanj in bi ga kazalo z ustreznimi drugimi predpisi (seveda tudi z uresničevanjem v praksi) temeljito podpreti in dopolniti.

Prav v tem pa je prvi problem omenjenega zakona. Ponavljala se stara, že veli-

kokrat kritizirana praksa, da izide temeljni zakon brez ustreznih podzakon-

skih aktov in predpisov, ko pa končno dočakamo še te, zmanjka časa za pravočasne spremembe vseh samoupravnih splošnih aktov, pa tudi sam namen zakona se večkrat, ob kasnejših dodatnih navodilih in tolmačenjih, modificira. Zakon o ugotavljanju in razporejanju celotnega prihodka in dohodka namreč stopi v veljavo s 1.1.1985, v prehodnih določbah pa predpisuje npr. revalorizacijo zalog blaga že ob zaključnem računu za leto 1984.

Kljub temu pa v tem trenutku Zvezni izvršni svet še ni predpisal natančnejših navodil za obračunavanje revalorizacije zalog, kakor nam to obeta 33. člen zakona.

Revalorizacija zalog je po mojem mnenju sploh eno najrevolucionarnejših določil zakona, s katerim naj bi se izločilo nerealno izkazovanje celotnega prihodka in dohodka iz naslova vrednotenja zalog.

Po novem bo treba nabavno vrednost blaga na zalogi ob povišanju cen revalorizirati, ugotovljeno razliko kot učinek revalorizacije pa nameniti za trajna obratna sredstva in jo vnesti v poslovni sklad. To se bo seveda glede na dosedanjo prakso trgovskih organizacij poznalo pri celotnem prihodu in dohodu (znižanje), kolikšen pa bo učinek le-tega določila pri celotnem prihodu in dohodu

Prpriava na problemsko konferenco ZK DO Dinos

O sami konferenci, razpravah na njej in zaključkih bomo več poročali v informativnem biltenu in v naslednji številki glasila.

ODBOR ZA OBVEŠČANJE

V prejšnji številki glasila smo le na kratko omenili, da je bila koncem oktobra 2. seja Odbora za obveščanje, ki je imela naslednji dnevni red:

- ali glasilo „dinos“ odigrava vlogo samoupravnega informiranja,
- poročilo o delu uredniškega odbora glasilo „dinos“ v letu 1983,
- informacija o uresničevanju stališč RS ZSS o informiranju v OZD
- predlog za izboljšanje informacijskega sistema z uvedbo biltena.

Člani odbora so si bili enotni, da glasilo le v neki meri odigrava svoje poslanstvo, v premajhni meri pa obvešča naše delavce o gradivih za samoupravno odločanje, nekatere informacije pa so celo zastarele in zato neaktualne. Še vedno je premalo izobraževalnih tem ter sproščenih dialogov o določenem problemu. Še vedno so težave z dopisniško mrežo po Sloveniji, kar se odraža tudi na premajhni obveščenosti o tem, kaj se dogaja v naših po-

slovalnicah oziroma skladiščih. Slej ko prej bo treba priti do bolj atraktivne in vsebinsko bogatejše vsebine in to v preprostem jeziku, razumljivem vsakemu delavcu. Za vsebinsko in oblikovno obogatitev so bile dane naslednje usmeritve:

- več pažnje je treba posvetiti prostorski razporeditvi,
- ožiti članke, da ne bo pisanja zaradi pisanja oziroma nakazati smer, v kateri naj se pisec razpiše, da bo vsebinski pristop dovolj jasen,
- vzpodbujati k pisanju,
- več poudarka dati našemu poslovanju v zdajšnjem danem trenutku: kulturi dela in disciplini,
- glasilo naj izhaja na dva meseca, torej 6 številok v letu.

(nadaljevanje na str. 8)

v naši delovni organizaciji, smo v DO DINOS že pričeli z analitičnim ugotavljanjem. Izračun je otežen zaradi že omenjenega pomanjkanja dodatnih predpisov in navodil ter zaradi potrebnih nekaterih sprememb v računalniško podprtem računovodskem sistemu.

Ni pa predvideno, da se revalorizirajo le zaloge blaga, temveč tudi vrednost surovin in materiala, ki jo vsebujejo zaloge nedokončane proizvodnje proizvodov in storitev, polizdelkov in delov lastne proizvodnje in gotovih proizvodov, kar pa se DO DINOS glede na značaj naše dejavnosti manj tiče. Tehnično težavo pa prav gotovo pomeni revalorizacija drobnega inventarja in embalaže, in sicer tistega v uporabi in tistega na zalogi. Da bi se ta revalorizacija omogočila, je potrebna natančna evidenca, pa tudi natančno tekoče spremljanje gibanja

drobnega inventarja ter embalaže, kar je potrebno podpreti z računalnikom. Revalorizacija je namreč potrebna, če je tržna cena za 5 % večja od cene, izkazane v knjigah (kaj to pomeni v pogojih naše inflacije, najbrž ni potrebno posebej razlagati).

Poleg revalorizacije veliko pozornosti vzbujajo nov način upoštevanja deviznih prihodkov v celotnem prihodku.

V celotni prihodek se namreč vštevajo le dinarska protivrednost deviz, ki so bile prodane banki oziroma uporabljene za plačilo obveznosti v okviru družbeno priznanih reprodukcijskih potreb, in sicer v 15 dneh od dneva priliva deviz, če je bil izvoz proizvodov ali storitev izvršen do zadnjega dne obračunske dobe, za katero se ugotavlja celotni prihodek.

V celotni prihodek pa se vštevajo tudi dinarska proti-

vrednost deviznih zneskov iz nepreklicnih akreditivov, odprtih pri domačih bankah, iz čekov in menic tujih kupcev, iz zavarovalnih polic, terjatvenih listin v skladu s prevozno pogodbo ter iz izvoza na kredit, pod pogojem, da je temeljna organizacija banki dala nepreklicno pooblastilo, da odkupi devize, ustvarjene na teh podlagah. Podobno ostro določilo velja tudi za vnos deviznih zneskov, ustvarjenih s poslovanjem podjetij in enot, ki jih je naše gospodarstvo ustanovilo v tujini.

S tem naj bi se preprečilo zadrževanje deviz v tujini ter zagotovil večji znesek deviz na jugoslovanskem deviznem trgu, zakon pa pomeni, da so večji izvozniki pred pomembnimi odločitvami.

Pri ugotavljanju celotnega prihodka so še naslednje novosti:

1. Celotni prihodek se ugotavlja tudi za vrednost

znanstveno-raziskovalnega dela, opravljenega v delovnem procesu v temeljni organizaciji, in sicer, če so za te namene oblikovana posebna sredstva.

2. V celotni prihodek se vštevajo tudi vsa nakazila in gotovinska vplačila, izvršena v 15 dneh od pretoka obračunske dobe, če je le nastalo dolžniško-upniško razmerje do zadnjega dne obračunske dobe. Dosedaj je veljalo, da je moral DUR nastati v zadnjih 15 dneh obračunske dobe; od januarja 1985 pa to velja le še za plačila z indosirano menico in čekom.

3. V celotnem prihodku se upoštevajo denarni zneski od prodanih proizvodov, blaga in storitev na potrošniški kredit, vendar le, če je pokrit s prostimi lastnimi sredstvi oziroma s kreditom, prejetim za te namene. Pri tem je mnenje

(nadaljevanje na str. 8)

INFORMACIJA

O URESNIČEVANJU STALIŠČ

RS ZSS O INFORMIRANJU V OZD

Ob koncu so se člani odbora soglasno odločili, da se v čimkrajšem času pristopi k izhajanju informativnega biltena „INFORMATOR“. V njej naj bodo predvsem objavljeni izvlečki iz gradiv za odločanje, pomembnejši sklepi samoupravnih organov tako temeljnih organizacij, delovne skupnosti in delovne organizacije, ter važnejša sporočila s področja kadrov, rekreacije in športa v posebni rubriki pa bi, delavci odgovorni za posamezna področja, službe ali oddelka odgovarjali, na morebitna postavljena vprašanja s strani delavcev. Glasilo naj bi izhajalo na 7 do 10 dni odvisno od razpoložljivega gradiva. Sklenili so tudi, da bosta za reševalce križank le 2 nagradi, in sicer 800,00 din in 200,00 din.

Po zapisniku
Janez Češnovar

Pred tremi leti je Republiški svet ZSS sprejel „Stališča o razvoju in dograjevanju sistema obveščanja v združenem delu ter o vlogi in nalogah organizacij in organov ZSS“, s katerimi so sindikalne organizacije in organi dobili podlago za spremljanje in usmerjanje razvoja informiranja v OZD.

V „Stališčih“ je bilo opozorjeno na medsebojno povezanost in odvisnost sistema javnega obveščanja in družbenega sistema informiranja, vendar to posebej ni bilo razdelano.

V praksi so sindikalne organizacije v OZD in občinah pa tudi odbor RS ZSS za obveščanje več pozornosti namenjali javnemu obveščanju, veliko manj pa vsebi-

ni in načinu zbiranja, obdelovanja in dokumentiranja podatkov in informacij za spremljanje proizvodnih in poslovnih procesov ter za poslovno in samoupravno odločanje.

Vsebina informiranja v OZD je še vedno preveč vezana na sestanke delavskih svetov, zbere delavcev oziroma obravnavo periodičnih in zaključnih računov. Pre-

malo pa je opozorilnih oziroma kontrolnih informacij o uresničevanju sklepov, odstopanj od planov in o problemih ter težavah pri zagotavljanju proizvodnje, opravljanju storitev, pokrivanju obveznosti, učinkih združevanja dela in sredstev, učinkih investicij itd.

Velik del delavcev je še vedno slabo obveščen o ključnih vprašanih poslovanja in samoupravljanja.

Informiranje o delu delegacij, delegatov za skupščine družbenopolitičnih skupnosti in SIS je preko sistema informiranja v OZD še vedno v ozadju, kar pa je gotovo deloma tudi posledica objektivnega položaja in vloge delegacij

nekaterih strokovnjakov, da bi OZD imele lahko proste roke pri določanju pogojev pri potrošniških kreditih le v primeru, da bi ga odobravale na podlagi lastnih sredstev, sicer pa bi morale upoštevati splošne pogoje na kreditnem trgu.

4. Nova institucija v zakonu je domači kontokorent, kajti tudi vrednost kupljenih oziroma prevzetih proizvodov blaga in storitev ter udeležba pri skupnem prihodu in dohodku, obračunana preko kontokorentnih razmerij se všteta v celotni prihodek.

5. Denarni zneski, realizirani s kompenzacijo (pobotom) v 15 dneh od poteka obračunske dobe, se tudi vštevajo v celotni prihodek. Pomembna novost je, da zaradi že omenjenih določil

o vštevanju dinarske protivrednosti deviz v celotni prihodek pozitivnih tečajnih razlik praktično ni več, negativne tečajne razlike pa se morajo v celoti pokriti iz celotnega prihodka v obdobju, na katerega se nanašajo, ne glede na to, ali je devizna obveznost v tem obdobju že dospela v plačilo ali bila celo plačana. To velja za vse negativne tečajne razlike za vnaprej, težavo pa pomenijo še nadalje negativne tečajne razlike, ustvarjene v preteklem obdobju, ki jih bo potrebno pokriti, kljub temu, da se jih vsi otepajo. Temeljni princip tega novega zakona je, da se morajo **stroški in izdatki pokriti s prihodom v razdobju**, v katerem so nastali, da bi bila slika o rezultatu tekočega poslovanja čim jasnejša.

Na področju stroškov je pomembna novost, da gre vsa amortizacija v breme celotnega prihodka (ni več delitve na minimalno in nadminimalno). S tega področja pričakujemo še nov zakon o amortizaciji in zakon o revalorizaciji, omenja se spremembe nomenklature osnovnih sredstev, o velikosti amortizacije pa naj bi v večji meri kot doslej odločalo gospodarstvo. Na te spremembe še čakamo, nedvomno pa se bo dohodek zaradi njih zmanjšal. Novost je tudi pri izločanju dela dohodka za potrebe DSSS. Materialni stroški DSSS bodo po novem bremenili materialne stroške proizvodnih tozdov, za osebne dohodke, skupno porabo ter obveznosti iz dohodka DSSS pa bodo proizvodni TOZD še naprej

izločali iz svojega dohodka. Materialni stroški DSSS so sicer povsem enako opredeljeni kot materialni stroški proizvodnih temeljnih organizacij. Veliko različnih mnenj in razmišljanj je bilo v pripravi zakona glede statusa obresti. Na koncu je le obveljala novost, da se obresti v celoti krijejo iz celotnega prihodka in ne več iz dohodka kot doslej. Tudi to bo ponekod močno vplivalo na obseg dohodka, kar bo potrebno upoštevati posebno v planih za naslednje leto.

Prav tako bodo po novem plačila za bančne storitve in stroški plačilnega prometa bremenili druge poslovne stroške in ne več dohodek.

Poleg teh so še nekatere druge vsebinske spremembe na področju opredelitve stroškov, kot npr.:

Še vedno je zelo majhen odstotek zaposlenih, ki dajejo predloge in pobude za samoupravno odločanje oziroma sistem informiranja v zadostni meri ne omogoča, da ti predlogi in pobude pridejo do mest odločanja ter ne zagotavlja zadosti povratnih informacij o sprejetih in zavrnjenih pobudah in predlogih.

S „Stališčih“ je bila dana pobuda za ustanavljanje Odborov za informiranje v DO. V letu 1982 je bilo v Sloveniji približno 100 delovnih organizacij, ki so imele tak odbor oziroma njemu ustrezen organ.

Odbori so se v glavnem pokazali kot ustrezna oblika podružbljanja informiranja, saj so usmerjali tako vsebino kot tudi načine informiranja v OZD. Seveda pa odbori niso edini način podružbljanja informiranja v OZD. Možne oblike so tudi široka dopisniška mreža, sindikalni informatorji, uredniški odbori itd.

Aktivnost odbora pa je v marsičem odvisna od kadrovske sestave, dogovorjenih pristojnosti tega organa in sodelovanja s sindikatom.

Ugotovljeno je, da v OZD še vedno preveč poudarka dajejo glasilom, ki imajo sicer pomembno vlogo v celovitem sistemu informiranja, vendar pa visoki stroški tiskanja, dražji papir in njegovo občasno pomanjkanje krepijo težnjo po uveljavitvi tedenskih oziroma občasnih biltenov ali razglasnih postaj, kar vse prispeva k hitrejšemu posredovanju informacij. V „Stališčih“ je bil podprt tudi celovit medsebojno povezan sistem informiranja, ki bo kombiniral prednosti različnih sredstev in načinov informiranja.

Ena od oblik informiranja in delegatska osnova za DS so tudi samoupravne delovne skupine. Vendar pa so te skupine še premalo vsebinsko in organizacijsko opredeljene, da bi lahko v večji

meri služile kot tista raven informiranja in odločanja, kjer se oblikujejo pobude, predlogi in vprašanja za samoupravne in poslovodne organe in zagotavlja hitra povratna informacija.

V „Stališčih“ so se zavzeli tudi za strokovno organiziranje informiranja in pomoč pri delu samoupravnih organov. V večjih DO v glavnem imajo službe za informiranje in samoupravljanje, v manjših pa imajo običajno samo tajnike samoupravnih organov, tako da se pogosto z organizacijo posrednega informiranja ne ukvarja nihče.

Informiranje v OZD še vedno ni ustrezno normativno urejeno. V tistih DO, kjer to področje opredeljuje le Statut oziroma SaS o združevanju dela delavcev, je največkrat informiranje presplošno opredeljeno. OZD naj bi imeli ob statutu še posebne pravilnike o informiranju na ravni DO, ki so jih podprla tudi „Stališ-

ča“. Analiza teh pravilnikov je pokazala tudi na številne slabosti v normativnem urejanju.

Informiranje v OZD je postalo sestavni del letnih programov dela izvršilnih odborov osnovnih organizacij ZS, konference in organizacijskih odborov, ki večkrat obravnavajo probleme s področja informiranja. Vendar pa je sindikat pri razvijanju sistema informiranja pogosto ostal osamljen, oziroma ga pri tem niso podprle tudi druge DPO.

Kljub strokovnemu usposabljanju sindikalnih aktivistov pa je premajhno poznavanje zakonitosti informiranja v OZD še vedno dejavnik, ki pomembno vpliva na sindikalno aktivnost na tem področju.

Olga Mitrović
predsednica Odbora
za obveščanje

1. Izdatki za sprotno ohranjanje pripravljenosti osnovnih sredstev (tekoče vzdrževanje) so razširjeni na izdatke za tekoče vzdrževanje osnovnih sredstev in drugih delovnih sredstev.

2. V materialne stroške za sprotne potrebe strokovnega izobraževanja se v prihodnje ne bo smelo šteti izdatke za šolnine za pridobitev šolske izobrazbe ter izdatke za pridobivanje doktoratov in magisterijev. Te šolnine bodo morale v prihodnje iti v breme skupne ali osebne porabe.

3. Izdatki za hrano delavcev med delom gredo v prihodnje v celoti v breme drugih poslovnih stroškov in celotnega prihodka (tudi za DSSS); če pa bodo stroški prehrane presegali znesek, določen z družbenim dogovorom, se bodo krili iz

skupne porabe ali osebnih dohodkov delavcev.

Poleg tega je v novem zakonu v nasprotju s starim določeno razporejanje skupnega dohodka tudi na del, ki pripada temeljnim organizacijam na podlagi upravljanja združenih sredstev in gospodarjenja z njimi (udeležba iz minulega dela — nova institucija).

Po novem se namreč pri tej udeležbi na podlagi gospodarjenja s sredstvi upošteva obe strani — tisto, ki sredstva dejansko uporablja in tisto, ki je sredstva združila, po starem pa samo tisto, ki je sredstva združila.

Tako se bo po 1.1.1985 skupni dohodek razporejal tudi na del, ki pripada temeljni organizaciji, ki je sredstva uporabljala (na podlagi udeležbe iz minulega dela), ter del, ki pripada temeljni organizaciji,

ki je sredstva združila (na podlagi nadomestila za gospodarjenje z združenimi sredstvi), kar pa bo seveda treba opredeliti tudi v samoupravnem sporazumu o združitvi dela in sredstev.

Po napotkih strokovnih služb zakonodajalca pa je treba tudi sedanje samoupravne sporazume pregledati in jih uskladiti z novim zakonom, da ne bi prihajalo do nesporazumov med temeljnimi organizacijami pri obračunu skupnega dohodka in prihodka.

Tudi nas sicer ob sprejemu tega novega zakona, ki bo bistveno spremenil izkaze poslovanja, čaka veliko dela, tako na področju sprejemanja sprememb in dopolnitev samoupravnih aktov kot tudi na področju planiranja, organizacije računovodstva in tudi organizacije in izgradnje sistema

elektronske obdelave podatkov. Zato smo se tega dela v DSSS že pospešeno lotili. Ocenjujemo, da bo do največjih sprememb v obsegu dohodka DO DINOS prišlo zaradi novih določil o amortizaciji ter revalorizaciji osnovnih sredstev kot tudi revalorizaciji zalog. V pripravi planov za naslednje leto skušamo te učinke čimbolj natančno določiti, pri čemer nam največ težav povzroča že omenjena nedorečena zakonodaja.

Kakršenkoli bo že izid teh sprememb pa je jasno, da bo rast naših osebnih dohodkov v prihodnje vedno bolj odvisna le od večanja fizične produktivnosti ter od racionalnejšega in učinkovitejšega poslovanja tako proizvodnje kot tudi skupnih služb.

Boris Golc

NEKAJ O (NE)DELU MLADINSKE ORGANIZACIJE V DO DINOS

1. Najti bomo morali način, kako stimulirati mladino v naši DO za boljše sodelovanje pri delu v OOOZSM!
2. Zavzeti se bomo morali, da bo čutili vlogo mladine v organih samoupravljanja ter v OOOZK, s katero še vedno nismo povezani.
3. Imenovali bomo komisije za različna področja dela, ki naj bi pripravile svoje akcijske programe.
4. Iz naše sredine bomo predlagali delegata v stanovanjsko komisijo DO in s tem pripomogli k reševanju stanovanjske problematike mladih v naši DO.
5. Izboljšali bomo sistem informiranja mladih in mogoče s tem dosegli večjo aktivnost v OOOZSM (prispevki v našem glasilu).
6. Povezali se bomo s Komisijo za kulturo, šport in rekreacijo ter pomagali pri organizaciji raznih športnih tekmovanj in seveda pri pripravi ekip, ki bodo tam sodelovale.
7. Naša stalna naloga bo spremljanje dotoka mladih v našo DO in njihovo takojšnjo vključitev v delo OOOZSM. Evidentirali bomo prizadevne in najaktivnejše za sprejem v ZKS.
8. Po naših močeh se bomo vključili v program dela OK ZSM Ljubljana Bežigrad.
9. Povezali se bomo z mladimi in KS Ivan Kavčič, kjer je tudi sedež naše DO.
10. V družbenopolitično izobraževanje bomo vključili čimveč mladincev.

V teh desetih točkah si je OO ZSMS DINOS na letošnji konferenci v mesecu februarju zastavila in sprejela izredno pester in smel program za letošnje leto. Vendar pa ni problem program pripraviti, treba ga je skozi celo leto tudi uresničevati. Resnici na ljubo pa pri mladincih DINOSA le ni bilo tako. Kje so vzroki za skromno, da ne rečemo slabo delo te družbenopolitične organizacije v naši DO? Odgovor na to vprašanje smo hoteli dobiti iz prve roke, boljše rečeno iz

Janez Šivic
predsednik OOOZSMS

ust predsednika mladinske organizacije Janeza Šivica. Ko sva se sestala v prosto-

rih tekstilnega obrata na Kurilniški ulici v Ljubljani, da bi se pogovorila kaj več o problemih oziroma vzrokih za nedelo na tem področju, sem bil priča obupanemu mlademu delavcu, ki skoraj ne vidi več poti iz te pasivnosti.

„Priznati moram, da sem izgubil vsakršno voljo do dela v mladinski organizaciji, dobesedno sem obupal in najraje bi se umaknil,“ je začel najin pogovor Janez Šivic, ki sicer združuje delo na TO Ljubljani je na čelu te organizacije od februarja tega leta.

„Med samimi mladinci ni nobenega pravega zanimanja za različne oblike aktivnosti, zaradi nesklepčnosti so odpadli trije sestanki osnovne organizacije in še takrat, ko se dogovorimo za konkretno akcijo se nekateri enostavno umaknejo oziroma se kljub dogovoru akcije sploh ne udeležijo“, je nadaljeval Šivic.

„Osnovna organizacija ZSMS DO Dinos združuje približno 30 mladincev, in to iz tekstilnega obrata in poslovalnice Ljubljana ter delovne skupnosti skupnih služb. Vendar ob sklicanju

sestankov so večni izgovori češ, da nimajo časa in podobno. Dogovorili smo se, da bomo pripravili posebno anketo, iz katere naj bi bilo razvidno, kakšen je sploh interes mladincev za delo v organizaciji, vendar tudi ta stvar je ostala zgolj na papirju. Nasploh sem prepričan, da taka delovna organizacija, kot je DINOS, potrebuje mladinsko organizacijo, saj bi se lahko tvorno vključevala v samoupravno in družbenopolitično aktivnost na vseh nivojih,“ meni njen predsednik.

„Skratka ni pravega interesa, ni volje, kaj šele zagnanosti oziroma pripravljenosti za izvedbo posameznih akcij, tudi ne na športnem področju. Priznati moram, da je mladinska organizacija v preteklosti precej bolje delovala, saj je znal njen bivši predsednik Stupar na svojstven način pridobiti člane na posamezne aktivnosti.

Krivdo za tako stanje pa je brez dvoma treba pripisati tudi samemu ožjemu predsedstvu in nenazadnje meni kot predsedniku, saj doslej še nisem uspel najti prave

Kdaj bodo mladinci DINOSA zopet na podobnih akcijah?

formule za delno rešitev tega stanja. Tu so razne objektivne in subjektivne težave, vendar menim, da sem bil do sedaj premalo vztrajen, prodoren, da ne rečem nadležen, s čimer bi morda imel več uspehov," je samokritično ocenil položaj Janez.

„Ponovno bom skušal z veliko mero prepričevanja, z razgovori in z drugačnimi oblikami premakniti stvar z mrtve točke. Morda bi za začetek kazalo organizirati skupne izlete, enodnevna smučarska srečanja in podobno, da se bodo mladinci naše organizacije spoznali, se med seboj pogovorili o problemih in o akcijah, ki naj bi jih izvedli in ne samo načrtovali. Bomo videli, mogoče pa bo le steklo," je najin razgovor končal Janez Šivic.

O aktivnosti mladinske organizacije je bilo govora tudi na Problemski konferenci ZK DO Dinos, kjer so kritično ocenili njeno delo in se obenem zavezali, da ji je potrebna pomoč pri njeni oživitvi, bolje rečeno zdravitvi. Taka mladinska organizacija, ki je prisotna le na papirju, ne služi prav nikomur.

Janez Češnovar

ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV

Razvoj delovne organizacije DINOS ima svoje začetke že v letih obnove porušene domovine po končani II. svetovni vojni. Skozi vsa leta, do danes, je bistveno vplival razvoj družbenoekonomskih odnosov v naši družbi na posamezna razvojna obdobja dejavnosti sekundarnih surovin v DO DINOS. Vendar pa ne moremo mimo dejstva, da je šele v času uveljavljanja določil Zakona o združenem delu nastopil pospešen razvoj zaradi pomena sovlaganj oziroma združevanja dela in sredstev predvsem z dobavitelji, kakor tudi s kupci sekundarnih surovin.

Zakaj združujemo delo in sredstva?

1. Z dolgoročnim poslovnim sodelovanjem sovlagamo v razvojne programe in razširitev materialne osnove naših poslovnih partnerjev, kar nam daje večjo poslovno varnost in boljše načrtovanje proizvodnosti značaja naše dejavnosti ter razvoj organizacije dela.

2. Vključujemo se v zaključene reprodukcijске verige med predelovalno in bazično industrijo predvsem na področju SR Slovenije.

3. Znana nam je stopnja rasti proizvodnje vseh večjih dobaviteljev in se lahko

v nadaljnjih obdobjih tehnološko razvijamo z vključevanjem kakovostnejše strukture delavcev v našem združenem delu in uvajamo nova znanja v našo dejavnost.

4. Ne glede na trende, bodisi pozitivne ali negativne, v rasti našega gospodarstva lahko le z dolgoročno poslovno politiko načrtujemo tudi rast akumulativne sposobnosti delovne organizacije, kakor tudi rast osebne in skupne potrošnje delavcev, ki združujejo delo v DO DINOS.

Po letu 1976 smo sklenili že več kot 70 sporazumov o dolgoročno poslovno-

tehničnem sodelovanju, na osnovi katerih smo sovlagali v razširitev razvojnih programov IMV, Unior, Tomos, Avtomontaža, Jeklo Ruše, PTT Trbovlje, Kovinarska Krško, Mladinska knjiga, Iskra, Pomurski tisk, Rašica, Toper in drugi. Prav sedaj pa smo pred sklenitvijo sporazuma z delovnimi organizacijama Radenska in Emo. V naslednjem srednjeročnem obdobju predvidevamo nova sovlaganja v naše stalne dobavitelje, ki so se izkazali s svojim dosedanjim delom. Novih partnerjev ne potrebujemo, želimo le, da se poveča obseg proizvodnje pri stalnih dolgoročnih dobaviteljih. To je porok, da se poveča tudi količinski obseg koristnih odpadkov v proizvodnem procesu, ki so reprodukcijsko blago naše dejavnosti, kjer se nadaljuje pot reciklaže od izdelka preko sekundarnih surovin do novih izdelkov.

Vladimir Kralj

SAMOUPRAVNA AKTIVNOST

Kot ste verjetno že sami opazili, smo z uvedbo oziroma z izhajanjem biltena „INFORMATOR“ začeli v njem objavljati nekatere izvlečke gradiv za samoupravno odločanje bodisi na zborih delavcev ali pa na sejah delavskih svetov. Prav tako bo tudi v prihodnje „INFORMATOR“ služil za objavo pomembnejših sklepov samoupravnih organov tako temeljnih organizacij, delovne skupnosti kot delovne organizacije. Zato bi vas radi tokrat obvestili le o tem, da prav te dni potekajo seje delavskih svetov. Ena najpomembnejših točk dnevnih redov je sprejemanje projekcije plana za leto 1985. Sprejemanje poteka na podlagi odločitev na zborih delavcev. Na osnovi omenjene projekcije bo prihodnje leto, takoj po sprejemanju zaključnih računov, za leto 1984 sprejemanje plana kot konkretizacija načrtovane politike poslovanja v prihodnjem letu.

Janez Češnovar

26. seja DS TOZD POS

1984 - LETO MNOŽIČNE INVENTIVNE DEJAVNOSTI

Kaj nam je storiti, da se vključimo v množično inventivno dejavnost? Delavci DINOSA vemo, da je bil Pravidnik o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih sprejet pred dvema leti. Dosedaj je bil odziv zelo slab.

Kaj storiti na začetku, ko nam vsem še manjka izkušenj, samozavesti, predvsem pa poguma posameznikov, da se s predlogi pojavijo?

Komu svoj predlog inovacije prijaviti? Komisiji za inovacije — saj jih imata obe TOZD.

Kako postopati? Prijavo morate oddati v pisni obliki kar imenovani komisiji. Pri sestavi predloga se poslužite pomoči svojih nadrejenih in skupaj sestavite predlog. Za vsak oddan predlog mora dobiti predlagatelj potrdilo. Komisija v roku treh mesecev ugotovi ustreznost predloga in z nadaljnjimi obdelavami, analizami, preizkusi in s tržnimi analizami pri ustreznih službah zahteva strokovno mnenje, izračun inventivnega dohodka ter kolikšno je nadomestilo predlagatelja. Delavec je vseskozi dolžan pomagati komisiji pri delu.

Kakšne oblike inovacij poznamo?

- odkritje,
- izum (zaščititi se ga s patenti),
- tehnična izboljšava,
- koristni predlog.

Inventivna dejavnost prinaša korist, da se poveča dohodek, zmanjšajo stroški ali pa izboljšujejo delovne, organizacijske razmere, delovna varnost itd.

Pri izračunu dohodka od inovacij se odštejejo vsi materialni stroški, ki so po-

trebni za vpeljavo inovacije v proces in dobimo čisti dohodek od inovacije.

Kdo naj razpolaga s tem dohodkom? Del naj bi pripadal inovatorju, del organizatorjem, ki so neposredno delali in pomagali, del naj bi se dal v rezervno za naslednje leto z izključno pravico koriščenja za pospešitev inventivne dejavnosti, del se razdeli med vse delavce kot osebni dohodek, del pa se izloči v sklad za materialno osnovo dela. Kako se pričinja inventivna dejavnost v delovnih sredinah?

— kot spontana dejavnost, kjer delavci dajajo predloge, vodilni pa jih vpeljejo v prakso,

— vzpostavi se poseben referat, ki skrbi za zbiranje inovacij in uvajanje v prakso,

— posamezen referat sam išče probleme ter jih postavlja kot razpis, na katere delavci iščejo najboljše rešitve,

— zadnja oblika pa je v tem, da se v inventivno dejavnost aktivno vključijo vsi vodilni in vodstveni delavci. Iz izkušenj v praksi drugih DO je čisti dohodek od inovacij od prve oblike 2 % in zadnje do 40 % skupnega dohodka.

Kako začeti z množično inventivno dejavnostjo in koliko sredstev nameniti zanj? Tu ni omejitev; več

ko bo koristnih inovacij več bo dohodka od njih in vedno se opravi že prej omenjena delitev čistega dohodka od inovacij, ki pa ga je potrebno ob letni bilanci posebej prikazati.

Kolikšno vsoto naj bi plansko namenili za začetek? 54 starih milijonov je tretjina sredstev od reprezentance in reklame. Ob upoštevanju, da predlagatelj dobi 5–6 %, bi bil čisti dohodek od inovacij pri-

bližno storo milijardo, kar v primerjavi z letošnjim planom pomeni le 0,25 % skupnega dohodka ali 1,2 % čistega dohodka.

Nagrajen mora biti vsak koristen predlog ne glede, če ne doprinaša neposredno k inovacijskemu dohodku, omogoča pa rešitev organizacijskih problemov, varnost pri delu — počutje. Naj ne bi bilo le prihodnje leto inovacijsko, akcija se mora nadaljevati in širiti v vse strukture in procese poslovnega procesa. Naj delavec pokaže svojo sposobnost, iznajdljivost tudi na inovacijskem področju in s tem aktivnost za ustvarjanje poslovne politike in naj zato dobi tudi primerno nagrado.

Cveto Rovšek

KDAJ BO ZGRAJEN PREDELOVALNI CENTER BP-8 NA ČRNUČAH ?

Izgradnja predelovalnega centra BP-8 na Črnučah za potrebe poslovalnice Ljubljana, ki deluje v okviru TOZD POS, je brez dvoma eden največjih projektov v investicijskem programu delovne organizacije DINOS. Omenjeni objekt bi moral biti končan prav te dni, s čimer bi se za delavce DE Ljubljana bistveno izboljšali delovni pogoji. In kje so vzroki, da se bo izgradnja krepko zavlekla še v prihodnje leto? To vprašanje si zadnje čase zastavlja vrsta delavcev.

Ko je DS TOZD POS na eni od sej zahteval sprotno obveščanje o dogajanju pri izgradnji predelovalnega centra za uporabne odpadke, je s tem izrazil svojo zaskrbljenost nad potekom del in istočasno pokazal neposredni interes, da bi se dela čimprej uspešno končala, da bi lahko delavci poslovalnice Ljubljana

začeli poslovati tako kot so delavci poslovalnice Celje v novih prostorih in s tem novih delovnih pogojih še v letošnjem letu. Zavedajo se, da ima vsak zastoj neprijetne posledice za povečanje predračunske vrednosti zaradi podražitev.

Stanje je takšno, da upravičeno lahko vzbuja zaskrbljenost, saj gradnja ne bo

končana v letošnjem letu, kot je bilo predvideno, ampak šele v letu 1985, kar bo nedvomno imelo za posledico določeno prekoračitev predračunske vrednosti.

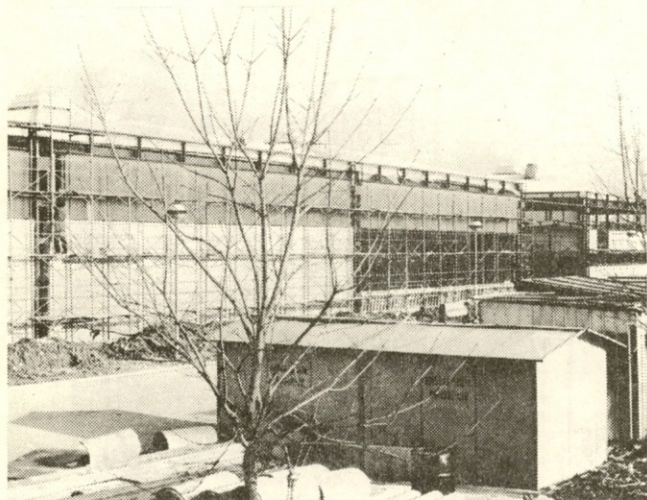
Ugotoviti moramo, da se je od izdelave investicijskega programa v dokajšnji meri spremenil tudi koncept investitorja glede uporabe prostorov, s tem pa tudi prvoten namen in površina, kar vse vpliva tudi na dolo-

lahko že sedaj ugotovimo, da smo utrpeli škodo, ker ne bodo mogli že v začetku leta 1985 delavci poslovalnice Ljubljana uporabljati novih prostorov, deponije in industrijskega tira, čeprav smo to pričakovali, saj bi bilo to za njih najlepše novoletno darilo, ki so si ga po tolikih letih dela v utesnjenih in nefunkcionalnih prostorih resnično zaslužili.

Janez Ramovš

Prvi maj – rok za selitev v novi center

Pogled na gradbišče BP-8 v Črnučah

čene časovne zamike poleg tistega, kar je povedal na DS TOZD POS 30.10.1984 tovariš Razpotnik, direktor TOZD POS, ko je dejal: „Že od samega začetka del izvajalec pritiska z najrazličnejšimi izsiljevanji po podražitvah. Ker mu teh ne priznamo, saj je pogodba sklenjena ‚na ključ‘, je začel namenoma zavirati z izvajanjem in celo dvakrat prekinil z delom.

Za razčiščevanje dodatnih nesporazumov smo v skupnem dogovoru z izvajalcem formirali strokovno arbitražo za razrešitev nakopičenih problemov.“

Verjetno bo lahko dodatne informacije k temu dal naš član arbitražne komisije. Glede na to, kako se bo stvar končala, morda tudi s postopkom na sodišču, pa

Tik pred izdajo številke smo bili obveščeni, da so se sestali predstavniki Vegrada in naše delovne organizacije ter končno le uskladili nekatere zahteve in nejasnosti. Tako je bila izvajalcu Vegradu priznana podražitev v znesku 17.000.000,00 din, kar predstavlja 18 % vrednosti po prvotni pogodbi, ki znaša 90.300.000,00 din. Ker želimo funkcionalen objekt, je bil sklenjen tudi aneks za dodatna dela, ki niso bila vključena v pogodbi. Vrednost teh del znaša 51.000.000,00 din. Dokončno pa je dogovorjeno, da bo objekt zgrajen najkasneje do 1. maja prihodnjega leta in se cena nikakor ne bo več spremenila.

DEJAVNOST SEKUNDARNIH SUROVIN

Razvoj dejavnosti sekundarnih surovin v SFRJ si utira svojo pot skozi celotno povojno obdobje na način, ki mu ravno ne moremo dati poudarka pospešenega razvoja. Že samo dejstvo, da svetovna energetska kriza predvsem v zadnjem desetletju jasno opredeljuje dejavnost sekundarnih surovin kot gospodarsko vejo, ki s svojo dejavnostjo varčuje energijo posameznih narodno-energetskih bilanc tako v deželah razvitega sveta kot v deželah v razvoju.

Tudi pri nas se v zadnjem času, predvsem pa po letu 1979 vedno bolj ukvarjamo s potrebo po razvoju dejavnosti, vendar smo najbrže krenili precej napačno, ker se ukvarjamo le s prerregistracijo iz dejavnosti trgovskega značaja v dejavnost reciklaže surovin, ne da bi opredelili vsebino dela

in tehničnih ter drugih normativov, ki veljajo za zbiranje, pripravo in predelavo koristnih odpadkov. Dosedanja javna razprava za spremembo registracije je pokazala precej nedoslednosti tako za čisto trgovsko smer kot za nedorečeno proizvodno smer reciklaže koristnih odpadkov.

Z odlokom Zveznega izvršnega sveta o spremembi in dopolnitvi enotne klasifikacije dejavnosti (Uradni list SFRJ, št. 77/82) je leta dopolnjena z novo vejo dejavnosti 0135 - dodelava, predelava in proizvodnja surovin iz odpadkov (reciklaža surovin).

Tako se zastavlja vprašanje, kaj to pomeni za dosedanjo dejavnost 0726, kjer je uvrščenih večina temeljnih organizacij združenega dela, ki so tudi združene v poslovno skupnost INOT. Strokovne službe delovne

(nadaljevanje na str. 14)

skupnosti INOT, kakor tudi posameznih organizacij združenega dela, kot sta: Unija, Inos, in naše delovne organizacije, pa so takoj po objavi odloka začele postopke že za dopolnitev sprememb in dopolnitev naziva iz opisa, predvsem zato, ker se postavljajo določene nejasnosti, ki niso opredeljene — tehnični normativi in standardi nove proizvodne dejavnosti sekundarnih surovin.

Potrebne spremembe skušamo opredeliti v naslednjem:

1. Dejavnost zbiranja koristnih odpadkov in proizvodnja sekundarnih surovin je v svojem osnovnem predmetu dela in tehnologiji v procesu dela in proizvodnje specifična dejavnost, ne glede ali je uvrščena v področje 01 — industrija in rudarstvo ali v področje 07 — trgovina.

2. Specifičnost opredeljuje dejavnost zbiranja in predelave koristnih odpadkov, kar je potrebno posebej imenovati v opisu dejavnosti kot celote, ker le tako se lahko odpravijo vse dileme o tem, kaj je predmet dela in s čim se v dejavnosti ukvarjamo.

3. Proces zbiranja koristnih odpadkov je po svojem značaju in delovnih operacijah začetek celotnega procesa v predelavi do proizvoda, kar je šele sekundarna surovina, zato ta del delovnih operacij ne more biti posebna dejavnost v trgovini na debelo 07026, prav tako pa ne le nabavna funkcija v reciklaži surovin tako imenovane proizvodne dejavnosti pod oznako 0135.

4. Zbiranje in predelava koristnih odpadkov je zaključena dejavnost, ki je ni mogoče umetno razdeljevati, in so vse temeljne organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo, lahko le zaključena gospodarska dejavnost

s svojo nomenklaturo in standardi.

Izhajajoč iz opisa opredeljitve pomena dejavnosti, je najprimernejše, da se osvoji predlog dopolnitve zaključkov skupščine INOT in da se menja prva točka dogovora o osnovah za zbiranje koristnih odpadkov in njihove predelave v sekundarne surovine (Uradni list SFRJ, št. 26/82) kot proizvodna dejavnost z naslednjim opisom:

— zbiranje, sortiranje, priprava in predelava koristnih odpadkov, rabljenih predmetov in delov ter blaga z napakami, proizvedenega mimo standardov in brez proizvodnih atestov za potrebe malega gospodarstva in široko potrošnje.

S predloženo izmenjavo in dopolnitvijo naziva in opisa dejavnosti 0135 se odpravijo vse dileme o tem, na kaj se nanaša odredba o enotni klasifikaciji dejavnosti, in to predvsem:

— V nazivu in opisu je tako poudarjena bistvena značilnost dejavnosti in specifičnost procesa dela delovnih organizacij, ki se ukvarjajo z zbiranjem in prede-

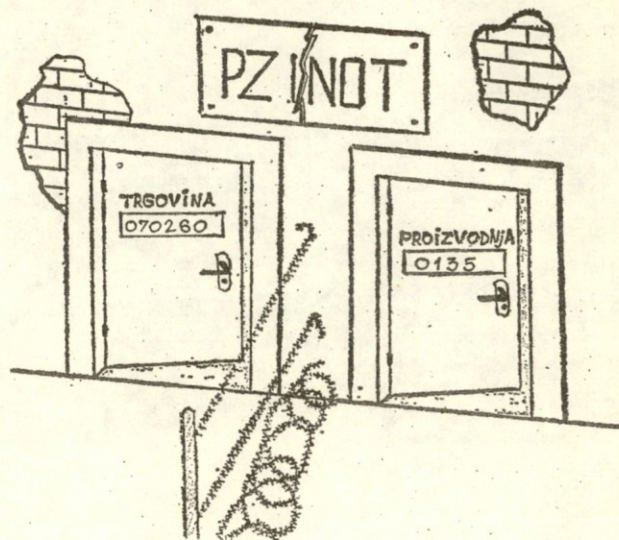
lavo koristnih odpadkov. V primerjavi na druge proizvodne organizacije iz dejavnosti industrije in rudarstva, — rešuje se bistveno vprašanje delitve dela in predmeta poslovanja sedaj uvrščenih organizacij združenega dela v dejavnosti 07026 v novo zaključeno dejavnost 0135.

— le tako se lahko opredeli tudi nadaljnji razvoj dejavnosti, katere osnova je dopolnjevanje mreže zbiranja in odkupa novih tehnoloških postopkov predelave in uva-

janja tehnološkega znanja in vključevanje v celotni informacijski sistem narodnega gospodarstva SFRJ,

— odpravi se tudi celotna problematika z vsemi posledicami v izvajanju veljavnih predpisov pri oblikovanju cenovne politike v organizacijah razvrščenih v trgovinsko dejavnost in v organizacijah, ki so razvrščene v celotno področje industrije in rudarstva, kamor sodi tudi naša dejavnost „0135 proizvodnja sekundarnih surovin“.

Vladimir Kralj

VSAK OBČAN — ZAŠČITNI KOMPLET

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

POGOJI, KI VPLIVAJO NA REŠEVANJE

Priporočljivo je, da vsaka oseba nosi dozimeter pri sebi v primeru jedrskega napada ali če se giblje v območju radiacijskega sevanja. S tem omogoča takojšnjo kontrolo, če je bilo telo obsevano. Prav tako naj nosi pri sebi osebni komplet za zaščito MC — 1 z masko.

1. Pri reševanju ima vedno prednost človek. Osnovno pravilo je čimprej začeti z reševanjem. Prva oblika reševanja je samopomoč in medsebojna pomoč. Postopki morajo biti prilagojeni trenutnemu stanju in ne smejo povzročati dodatnih nevarnosti ali škoditi zdravju.

2. Posebno vlogo pri reševanju imajo ekipe — enote CZ in RK. Ravnanje se moramo po njihovem navodilu. Lažji poškodovanci se re-

šujejo sami, težje pa rešujejo ekipe.

3. Mehanične poškodbe ali opekline ogrožajo življenje poškodovanca enako kot pri poškodbah s klasičnim orožjem.

4. Dodatna huda nevarnost za poškodovanca je primarno sevanje ob sami eksploziji in sevanje zaradi kontaminacije kože, obleke ali celo zaradi vdihavanja ali zaužitja radioaktivnih snovi — prahu.

5. Pri reševanju moramo upoštevati čas, ki ga prebijemo na kontaminiranem območju.

ZAŠČITA IN NUDENJE POMOČI

Zaščitimo se tako, da poiščemo ob znaku nevarnosti zaklonišče ali zaklonilnik. Prav tako je važno, če vemo, da 20 cm debela plast zemlje zmanjša moč sevanja za polovico; da nismo preveč dolgo na radioaktivnem območju, saj s tem zmanjšamo čas prodiranja sevanja v telo.

POSEBNI ZAŠČITNI UKREPI SO:

1. Radiološko preiskovanje na samem kraju — z njim ugotovljamo stopnjo radioaktivne kontaminacije.

2. Dozimeter sevanja — podatki, dobljeni z dozimetrom se uporabijo za postavitev diagnoze.

3. Nujna kontrola vode in hrane.

4. Radiološka dekontaminacija — ima namen odstraniti radioaktivne delce z ljudi in vsega, kar je ljudem potrebno za življenje in delo.

Predhodno z radiološkim detektorjem ugotovimo prisotnost radioaktivnega prahu.

Radiološka dekontaminacija ljudi je lahko začetna — delna ali končna — popolna.

Začetno ali delno dekontaminacijo opravijo v obliki samopomoči in vzajemne pomoči. Spočetka dekontaminiramo odkrite dele telesa z uporabo razpoložljivih priložnih sredstev. Prizadete dele telesa nekajkrat dobro umijemo z vodo in milom. Pri tem moramo posvetiti pozornost dlakavim mestom, nohtom, teles-

nim odprtina in paziti da ne ranimo kože.

Sluznice oči, nosu in ust izpiramo z 2 % raztopino jedilne sode (bikarbone). Za eno osebo potrebujemo četrto litra 2 % vodne raztopine jedilne sode (bikarbone), 10 g detergenta in 5 litrov vode. V skrajni sili, če ni mila, opravimo tudi brez mila; če pa niti vode ni, lahko odstranimo radioaktivni prah tako, da ga obrišemo z robcem, papirjem, travo ipd. Pri tem moramo zelo paziti, da ne poškodujemo kože in da po tej poti ne pride kontaminirana snov neposredno v organizem.

Nos moramo dobro izsmrkati, usta pa izprati.

Prav tako moramo očistiti obleko. Natakne si zaščitno masko, slečemo gornje oblačilo, se obrnemo v smeri vetra in obleko dobro izprašimo z neposrednim stresanjem ali pa tako, da jo iztepavamo s kakim lesenim predmetom. Pri tem moramo paziti na osebe, ki so v bližini. — Takoj zatem se napotimo na dekontaminacijsko postajo, da ugotovijo stopnjo radiacije. Popolno dekontaminacijo izvedejo v zdravstvenih ustanovah, preden sprejmejo poškodovance ali zbolele, ali v zato določenih dekontaminacijskih postajah.

UKREPI ZA OSEBNO ZAŠČITO

Med te ukrepe štejemo uporabo osebnega kritja, ravnanje v trenutku eksplozije in po njej. Kdor dobro pozna te zaščitne ukrepe in kdor jih izvede pravočasno in pravilno, se lahko izogne ali ublaži in zmanjša nevarnost učinka nuklearne eksplozije.

(se nadaljuje)
Franc Gogala

AVTOGENI RAZREZ POSOD

Pri branju zanimivega članka „Učinkovita protipožarna varnost“ v prejšnji številki glasila se mi zdi potrebna po dodatnem pojasnilu glede nevarnosti požara in eksplozije, ki lahko nastane pri avtogenem rezanju praznih zaprtih manjših in večjih posod. Ker je ta nevarnost pri vsakodnevnem delu naših rezilcev stalno prisotna, je prav, da pojasnim, ZAKAJ IN KAKO prihaja do eksplozij pri avtogenem rezanju ali varjenju zaprtih posod.

Pri avtogenem rezanju dosežemo začetne temperature taljenja in zgorevanja železa, jekla ali drugih kovin z zgorevanjem acetilena, propana, propanbutana, redkega vodika s čistim kisikom. Gorilni plin in kisik dovajamo po ločenih cevih do šob gorilca. Po ločenih zato, ker so zmesi vseh gorljivih plinov s čistim kisikom visoko eksplozivne. Za vžig nekaterih zmesi plinov in kisika niti ni potrebna iskra ali plamen, eksplozivno zagorijo že na sončni svetlobi in ob rahlem povečanju pritiska. Pri popolnem zgorevanju plina pri avtogenem rezanju nastajata voda in ogljikov dioksid, ki ni gorljiv. Če pa zgorevanje ni popolno, če je kisika premalo, ker ga premalo doziramo (sajast plamen), ali pa se je porabil za zgorevanje železa (nastaja železov-oksidi rja), pa plin nepopolno zgoreva v ogljik in ogljikov monoksid. Ta pa ni samo močno strupen, tudi sam gori in v primerni mešanici z zrakom lahko eksplodira, če se je „nabral“ v zaprti posodi. Tudi ko rezilec reže, šobe premika ob steni posode. Če se steni preveč približa, mu curek nezgorelega plina brizgne v posodo, kjer se zmeša z zrakom, vžge in običajno eksplozivno zagori (eksplodira). Nesreča je tu — v obliki lažjih in hujših poškodb rezilca in požara.

Za eksplozivno gorenje niti ni potrebno, da je posoda zaprta. Če je posoda velika (cisterna, pokončni hrami, na gornjem koncu zaprti valj), „oblak“ več kubičnih metrov mešanice plina in kisika tudi lahko eksplodira in navadno so posledice še neprimerno hujše kot pri eksploziji manjšega bencinskega tanka ali soda.

Torej je zmotno mišljenje, da pri avtogenem rezanju ali varjenju lahko eksplodirajo samo zaprte posode, v katerih so ostanki hlapnih goriv ali gorljivih snovi.

EKSPLOZIJSKO NEVARNA JE VSAKA MANJŠA ALI VEČJA ZAPRTA, KAKOR TUDI VEČJA ODPRTA POSODA.

Kako si pomagamo pri rezanju ali varjenju posod, da ne eksplodirajo? Potrebna sta vestno in natančno delo rezilca: pravilno doziranje gorljivega plina in kisika, pravilen odmik gorilca od stene posode (da ne poka), manjše posode morajo biti napolnjene z vodo, v večje pa moramo uvajati velike količine zraka, da preprih odnaša s seboj na prosto nezgoreli plin. Pri najnevarnejših primerih pa uporabljamo mehanski razrez s hidravličnimi škarjami.

Rafael Kravcar

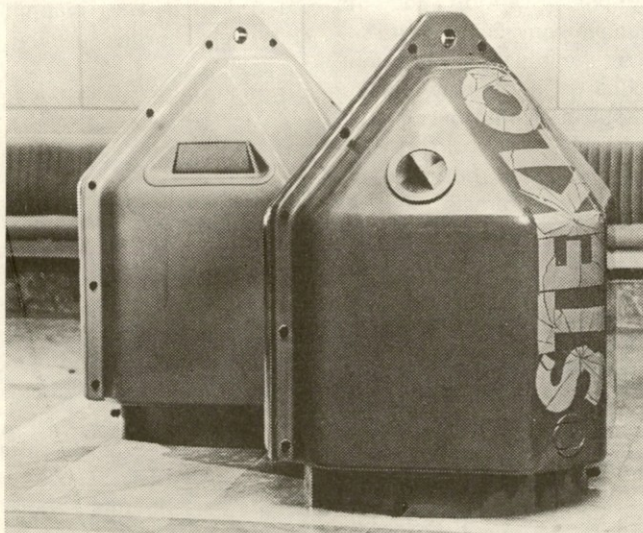
NOVI KONTEJNER

Kako zajeti več uporabnih odpadkov in jih predelati v sekundarne surovine, je osnovni cilj razvoja organizacij za recikliranje, seveda tudi v DO DINOS.

Vsem je znano, da so gospodinjstva močan vir odpadkov, tudi še uporabnih, ki pa pretežno še vedno najdejo svojo zadnjo pot v kontejnerjih za komunalne odpadke. Z odlaganjem na komunalne deponije so ti uporabni odpadki za vedno izgubljeni kot sekundarna surovina. Tako še vedno odmetavamo velike količine papirja in kartona, stekleno embalažo, tekstil in drugo. Res je, da je najtežje zbrati odpadke, ki so razdrobljeni v tisočih drobnih virih – gospodinjstvih. Količina, ki nastane v enem letu v gospodinjstvu, je majhna, le nekaj kilogramov, vendar: kamen na kamen – palača.

V DO DINOS smo si že dlje časa zastavljali vprašanje: KAKO zajeti tudi v gospodinjstvu nastale odpadke, potencialne sekundarne surovine. Razvijali smo svoje sisteme in preko ograje gledali na tuja dvorišča. Vse, kar smo videli, ni bilo primerno za nas. Ali so bili sistemi tehnološko prezahtevni za naš še mačehovski odnos do sekundarnih surovin, ali zahtevajo prevelika vlaganja v opremo, nekateri pa tudi pregrobo posegajo v našo urbano sredino.

Odločili smo se za sistem, ki je v državah Zahodne Evrope uspel, le elemente – zbiralnike smo oblikovali tako, da so prijetnejši na oko in jih je možno združevati v niz ali skupino.

Novi zbiralnik za steklo in papir

DONIT MEDVODE je za svoj TOZD Plastor v Križevcih iskal dopolnilni program. Nalogo je prevzel industrijski oblikovalec arhitekt Saša Mächtig, ki je priznan strokovnjak za oblikovanje izdelkov iz poliestra. Po pogovoru z našim direktorjem Vladimирjem Kraljem je bil sklenjen dogovor, da

DONIT in DINOS skupaj razvijata zbiralnik za steklo, ki ga je možno uporabljati tudi za zbiranje drugih v gospodinjstvih nastajajočih uporabnih odpadkov.

Oblikovalec Mächtig je uspešno opravil svojo nalogo. Prototipa zbiralnika za steklo in papir sta pred nami. Oblikovanje je po našem mnenju zelo uspelo, saj je oblika prijetna za oko, možno pa je tudi združevanje več enot. Prve preizkusne primerke bomo te dni dobili v preizkušanje. Ugotoviti moramo tehnične lastnosti in pomanjkljivosti. Preizkus na našem dvorišču bo pokazal, kaj in kako moramo dodelati, spremeniti, da pri rokovanju ne bo zastojev ali celo loma.

Med tem pripravljamo celotno grafično obdelavo, od same grafike na zbiralniku do grafične obdelave sporočil, s katerimi bomo informirali občana, da smo razvili sistem in tehnologijo za zajemanje stekla, papirja itd., ki nastaja v gospodinjstvih, bifejih, obratih družbene prehrane itd. V spomladanskih mesecih načrtujemo postavitev, v tipičnih sredinah prvo serijo zbiralnikov. Z njimi bomo preverjali predvideni način rokovanja; skušali bomo v najkrajšem času optimirati tehnologijo.

Na katerih osnovah smo gradili naš sistem in kako načrtujemo vnaprej, pa v prihodnjih številkah glasila.

Rafael Kravcar

PCB – KAJ JE TO ?

PCB – poliklorirani bifenil spada v skupino kloriranih cikličnih ogljikovodikov, ki predstavlja veliko nevarnost za človekovo okolje. Proizvajajo se z reakcijo med klorom in bifenilom. Teoretično je možno 209 različnih spojin, vsebnost klora je med 20 in 70 utežnimi odstotki. Visoka vsebnost klora pove, da so PCB-ji negorljivi in izredno obstojni. Šele na temperaturi nad 1200°C razpadajo na bistveno manj nevarne snovi. Zelo dobro so topni v masteh in oljih, slabše v vodi. Kemično so izredno stabilni in imajo izredno dolgo življenjsko dobo v okolju.

Prve količine so bile industrijsko izdelane leta 1929; do danes pa je bila svetovna proizvodnja blizu 1 mio ton.

PCB-ji so bili zaradi njihove negorljivosti uporabljeni kot dodatki proti gorenju za premaze papirjev, izdelavo kon-

denzatorjev, največ pa so se uporabljali (in se še) kot dodatek transformatorskim hladilnim oljem in hidravličnim oljem v rudnikih. Uporabljali so se še kot mehčalo v proizvodnji barv in lakov, v proizvodnji raznih impregnacijskih sredstev

in mazalnih sredstev. Kot nečistoče pa jih zasledimo tudi v kmetijskih zaščitnih sredstvih, ki so izdelani na osnovi kloriranih ogljikovodikov.

Države zahodne Evrope in ZDA so že pred desetimi leti začele opuščati uporabo PCB-jev doma, širile pa so proizvodnjo in uporabo v manj razvitih deželah. Ker je bila uporaba tako vsestranska, so se te nevarne spojine zelo razširile po vsem svetu. Danes ni kotička na Zemlji, kjer ne bi uspeli najti PCB-jev. Lahko govorimo o visokem onesnaževanju okolja. Tako so PCB našli v tolišči severnih medvedov, v vseh prehrabnih izdelkih, materinem mleku, hrani za dojenčke in celo 4.000 m pod morjem. Koncentracija tega strupa je v večini primerov preko dovoljene mere. Tako predpisi v zahodnih državah priporočajo pod 0,2 ppm (hrana dojenčkov) do 5 ppm (ribe in raki) PCB-ja v izdelkih. Študija v ZDA je

pokazala, da ima polovica državljanov v telesu 1 do 3 ppm te substance. Enota ppm pomeni 1 del na milijon delov, torej 1 g PCB na 1000 kg. Zastrupljenost se še vedno povečuje. Nove količine prehajajo v vodo in ozračje z zgorevanjem transformatorskih in hidravličnih olj, raznih kondenzatorjev v sežigalnicah in izluževanjem v podtalnico v komunalnih deponijah. Večina zahodnih držav je proizvodnjo PCB-jev v zadnjih letih opustila.

Strupenost PCB-jev so prvič ugotovili leta 1968 na Japonskem, kjer je zbolelo preko tisoč ljudi; uživali so riževo olje, ki je vsebovalo okoli 2.000 ppm PCB-jev. Bolezenski znaki so bili izpuščaji, prebavne in očne motnje, otrplost okončin in spremembe v obarvanosti kože. Podobna nesreča se je dogodila tudi na Tajvanu nekoliko kasneje. PCB-ji so prišli v jedilno olje pri proizvodnji le-tega, ker je puščal hladilni sistem,

v hladilnem sistemu pa so bile spojine polikloriranih bifenilov. Nadaljnje raziskave na živilih so pokazale, da PCB-ji povzročajo tumorje na jetrih, motnje v razplodnem sistemu itd. Posledice zastrupitve pri ljudeh še niso dokončno raziskane, sumijo pa, da že majhne količine zavirajo imunske procese v človeškem telesu in da so sami rakotvorni ali pa da povečujejo aktivnost neke druge kancerogene substance.

Uničenje (nevtalizacija) PCB-jev je danes možna samo z visoko temperaturo – preko 1200°C, substanca pa mora biti podvržena temperaturi najmanj 2 sekundi. Sežigati se morajo v zelo razredčenem stanju. Pri nepopolnem zgorevanju ali zgorevanju pri nižji temperaturi nastajajo še bolj strupene substance, kot npr. furan in dioksin. Posledice zastrupitve ljudi, živali in okolice z dioksinom so vsem poznane iz italijanskega Savalesa leta 1976.

Iz vsega povedanega sledi velika odgovornost „odpadaških“ organizacij do družbe. Pri svojem delu se srečujemo z odpadki in odpisano opremo, ki verjetno vsebujejo tudi nevarne PCB. **Kako naprej?** Pri dobaviteljnih odsluženih transformatorjev, hlajenih z olji, rudniške in druge hidravlične opreme, odpadnih kondenzatorjev bi morali zahtevati izjavo, da materiali ne vsebujejo polikloriranih bifenilov oziroma kakšna je vsebnost teh substanc. Enak pristop je potreben tudi pri masovnem odkupu prazne embalaže zaščitnih sredstev oziroma te podatke pridobiti pri izdelovalcih zaščitnih sredstev. Nujno pa bi bilo tudi, da strokovne službe poslovnega združenja INOT problematiko preučijo, o tem obvestijo članice združenja in naročijo študijo, ki bo povedala, v katerih uporabnih odpadkih so PCB-ji, to je poliklorirani bifenili.

Ing. Rafael Kravcar

AKCIJA POMAGAM INDUSTRIJI, ŠPORTU, SVOJI ŠOLI, SVOJEMU RAZREDU IN SEBI

Tak je naslov akcije, ki se je pred dobrimi desetimi dnevi začela na vseh slovenskih osnovnih in srednjih šolah. Pokroviteljstvo naše delovne organizacije nad Rokometnim društvom Slovan iz Ljubljane že kaže na prvo tesnejše sodelovanje industrije in športa.

Na pobudo Časopisnega podjetja Pavliha (revija Antena) in rokometnega društva Dinos Slovan se je prek naše delovne organizacije 15. decembra začela akcija zbiranja starega papirja, ki ima poleg didaktičnega tudi tekmovalno obeležje. Akcija velja le za odkupna mesta DO Dinos. Razpis za to veliko zbiralno akcijo je bil objavljen v prvi decemberski številki revije ANTENA. Akcija bo trajala od 15. decembra do 15. marca.

In zakaj gre pri tej akciji? O tem revija Antena v posebnem razpisu.

TROJNI KROG NAGRAJEVANJA

Nagrade za šolo – šole v katerih bodo razredi zbrali največ kilogramov odpad-

nega papirja (število zbranih kilogramov bomo delili s številom učencev na šoli), bodo konkurirale za tri zares komaj verjetno lepe nagrade:

- računalnik ISKRA
- računalnik SINCLAIR
- računalnik SINCLAIR

Nagrade za razred – razredi v katerih bodo zbrali največ kilogramov odpadnega papirja (število zbranih kilogramov bomo delili s številom učencev v razredu) bodo sami izbrali kraje po Jugoslaviji, kamor se bodo kot navijači rokometnega kluba DINOS SLOVAN popeljali na izlet.

Tedensko nagrajevanje – v reviji Antena bodo ves čas trajanja akcije objavljene lestvice najbolj uspešnih šol in razredov. Najbolj prizadevne razrede tekočega tedna bomo še posebej na-

gradili z ličnimi majicami (na katerih bo napis DINOS SLOVAN – ANTENA) ali pa pravimi navijaškimi kapami.

POTEK AKCIJE

Svetujemo vam, da si izberete razrednega (pa tudi šolskega) šefa akcije in začnete z zbiranjem odpadnega papirja. Ko boste prvič oddali papir, povejte v poslovalnici DINOSA (v Sloveniji je preko 30 odkupnih mest), da sodelujete v akciji DINOS – SLOVAN – ANTENA, tako da vas bodo vodili v posebni kartoteki. Vsi podatki bodo prihajali v Ljubljano, v reviji Antena pa bodo vsak teden objavljali lestvice najbolj prizadevnih šol in razredov, sproti boste obveščeni, kako poteka akcija.

(nadaljevanje na str. 18)

NASLOVKA ANTENE – JOLLY ZA 2 KILOGRAMA

Vsaka naslovna stran Antene (veljajo naslovne strani revije Antena iz tekočega meseca, ko boste oddajali papir – se pravi, pri oddanem papirju v mesecu decembru lahko priložite naslovne strani Antene, ki so izšle v decembru, zadnja številka v mesecu pa velja tudi za prihodnji mesec), vam prinese pri seštevku dva dodatna kilograma papirja, ki denarno ne štejeta, poveča pa se vam količina papirja, ki ste ga oddali.

Denarno pa seveda šteje ves oddani papir, z vsem pridobljenim denarjem za zbrani papir pa razpolagajo razredli ali šole (velja naj vaš samoupravni dogovor) povsem samostojno. Denar boste lahko porabili, kot se boste sami dogovorili.

VKLJUČITEV V AKCIJO

Seveda od nobenega razreda ali šole ne zahtevamo, da se takoj vključijo v akcijo. Lahko se vključite tudi kasneje, saj je časa dovolj. Kot smo že zapisali – akcija traja tri mesece.

Po „ANTENI“
Janez Češnovar

PREJELI SMO...

V PREJŠNJI ŠTEVILKI NAŠEGA GLASILA SMO VAS OB KONCU ČLANKA „O KULTURI TAKO IN DRUGAČE“ POZVALI, DA NAM PIŠETE O TEM, KAKO JE V VAŠI POSLOVALNICI POSKRBLJENO ZA KULTURNO ŽIVLJENJE. IN ŽE JE PRED NAMI ODMEV IZ NOVEGA MESTA, OD KODER NAM JE POSLAL TOV. JOŽE KOTAR IZ PE NOVO MESTO NASLEDNJE PI-SMO, KI GA OBJAVLJAMO V CELOTI.

Pri prebiranju zadnjega glasila Dinos sem bil „sprovociran“, zato sem sklenil, da vam napišem nekaj vrstic. Zakaj? Sprašujete se, koliko smo v naši DO naredili na kulturnem področju? Rekel bi kar takole – nič ali pa zelo malo. Najbrž je bilo nekoliko več postorjenega na upravi, ne vem, vem pa zagotovo, da je po poslovalnicah širom po Sloveniji bilo prepuščeno samim sebi. Ne izgovarjamo se na strukturo zaposlenih in da je zanimanje za takovrstne manifestacije, s tem mislim gledališke predstave, razstave, zelo majhno ali pa, da ga sploh ni. To sploh ni

res! Verjemite mi, da naši delavci samo niso navajeni, oziroma niso se še srečali s tem. Če pa bi jim ponudili primerno predstavo ali razstavo, bi jo zagotovo sprejeli. Seveda na začetku morda eden, morda dva, kasneje vse več. Saj vemo, kako gre to.

Pravzaprav pa sem želel nanizati le nekoliko idej (moje razmišljanje) v pomislek in razmislek.

1. Hranjenje kulturne dediščine – to naj bi bila splošna akcija po poslovalnicah o zbiranju zanimivih zgodovinskih izdelkov (livarskih, kovaških itd.). Tako bi skozi leta imela DO DINOS čudovito

Vodja področja za splošne in kadrovske zadeve tokrat nekoliko drugače

zbirko in za našo zgodovino morda zelo pomembnih eksponatov.

2. Organiziranje ogledov pomembnih gledaliških in glasbenih prireditev ter razstav in informirati preko biltenov itd.

3. V perspektivi pa bi na naše poslovalnice lahko povabili kakega umetnika, kiparja. Za začetek morda enega, kasneje več, če bi bila stvar zanimiva. Tako bi nastala tudi umetniška dela varjena iz odpadnega materiala.

4. Zelo primeren prostor za likovne razstave je tudi v naših poslovnih prostorih v Ljubljani. Lahko bi organizirali tudi kako razstavo. (Sam sem imel že preko 100 razstav po vsej Jugoslaviji in tujini, pa se že 3 leta pogovarjamo, ali bi imel tudi v teh prostorih ali ne?) Globoko sem prepričan, da bi takšne in podobne akcije prispevale samo k večjemu ugledu naše DO DINOS.

Toliko v razmislek; če pa menite, da nimam prav, me popravite in mi oprostite, ker ste zgubljeni čas s prebiranjem teh nepomembnih reči.

Jože Kotar
PE Novo mesto

IZLET V ZASAVJE

Na pobudo IO OOS delovne skupnosti skupnih služb je bil v sredini novembra organiziran izlet za delavce delovne skupnosti ter vodstva delovne organizacije, in

to v zasavske revirje. Ta pozni jesenski izlet je imel v neki meri strokovno – poučni značaj. Udeležilo se ga je prek 50 delavcev; najprej smo si ogledali našo poslovalnico v Trbovljah in nato nedaleč od nje še Muzej ljudske revolucije, v katerem je na voljo stalna razstava o znanem delavskem gibanju v tem predelu Slovenije. O tem je nekaj več spregovoril tudi predstavnik muzeja tovariš Kalšek. Zatem pa sta se oblikovali dve skupini, prva manjša je odšla v trboveljski rudnik premoga. Pod strokovnim vodstvom si je ogledala težaško delo pod zemljo, iz jame pa so prišli bolj črni kot rudarji sami. Večja skupina pa se je napotila v hrastniško steklaro, kjer je bila priča vsakodnevnemu proizvodnemu procesu pri izdelavi izdelkov iz stekla. Kljub precejšnji premrzlosti smo se s posebnim avtobusom namenili v znano gostišče Vidregar pri Moravčah, kjer so za kulturni del našega izletniškega programa ta dan poskrbeli Zasavski fantje tamkajšnjega okteta, ki so zapeli vrsto narodnih napevov, za kar so poželi poseben aplavz. Še posebno nam je bil všeč njihov bogat repertoar in kvaliteta izvajanja. Ob zvokih domačega tria pa so se mnogi celo zavrteli v dvo ali tričetrtinskem taktu.

Janez Češnovar

ŽREBANJE NAGRADNE KRIŽANKE ŠT. 136 „29. NOVEMBER“

Žrebanje je bilo 11. decembra 1984, v Ljubljani, na Titovi 118. Komisijo so sestavljali: Pesjak Stanislav, Meden Cveta, iz koška pa je prejete križanke jemala Vrščaj Andreja.

Na uredništvo je prispelo 16 rešitev. Nagrajenca sta:

1. ANTON KLANČAR, upokojenec iz Ljubljane,
2. CIRIL DOBRAVEC, upokojenec iz Ljubljane

Prvi dobi 800,00 din, drugi pa 200,00 din.

ČESTITAMO!

PRAVILNA REŠITEV:

SKAG LOPATAR ELRA UPORABA METROPOLITAN REPUBLIKE IDI DINARA NANA AN SPLAVAR NOE CAJNA PIONIR AJD TELO RJA ENOCEVKA ENEJ TA KRAKI IRI NASA OVIRA OSOJINA TER SKOT AVALA ARIANE TANA KALIN NOSNIK IRIAN OJE MA PAZ INKA ESTAKADA AGAR TEN TAT KAD TETOVO TOREK OTKA ONOMASTIKA TRK IM STRAN EBOLI ORA DINOS SLOVAN OČ KRAVATA TIARA LET INTAKTNOŠT KAI AJANTA

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 137

„NOVOLETNA“

Izžrebani bosta 2 pravilni rešitvi. Prva nagrada bo 800,00 din, druga pa 200,00 din. Rešene križanke pošljite do konca meseca januarja na naslov: Glasilo „dinos“, Ljubljana, Titova 118. Rešitev lahko pošljete tudi na dopisnici. Ne pozabite pripisati svojega naslova.

Delavci delovne skupnosti in vodstva DO so obiskali med drugim trboveljski rudnik

HUMORESKA

Angleška vlada je v izogib umiranja angleškega rodu izdelala zakon, po katerem morata novoporočenca v roku 5 let imeti vsaj enega otroka. Če mož v tem času ne izpolni svoje dolžnosti, pride na dan 5. obletnice poroke v hišo možki, ki ga pošlje vlada in ta mora storiti vse, da postane žena mati.

V nekem zakonu, kjer ni bilo otroka, je mož ravno na dan 5. obletnice poroke nestrpnost pričakoval vladinega odploslanca. Odpravljaj se je v službo, kar zagleda med vrati gospoda. Aha, prišel je, si je mislil. Toda to je bil fotograf za otroka, ki je zgrešil hišno številko. Žena mu je odprla in začel se je tale pogovor:

Fotograf: Dobro jutro, gospa, ali veste, zakaj sem prišel?

Žena: Vem, gospod.

Fotograf: Moje ime je Smith.

Žena: Vem, ne govorite.

Fotograf: Dobro, potem lahko takoj začnem.

Žena: Povejte, prosim, kako boste začeli?

Fotograf: Jaz mislim, da bi nekolikokrat na kavču, eno ali dve na tleh, potem v banji (kopalnici) in na koncu še po vaši želji.

Žena: Na podu, v banji, ali ni to nedostojno?

Fotograf: Ne, gospa, ravno v tej neprisiljenosti je cela stvar. Najboljši od nas ne more garantirati, da uspe pri vsakem poskusu. Toda pri šestih poskusih bo le eden sigurno ploden.

Žena: Dobro... samo ne vem...

Fotograf: Gospa, ne hitite, ker človek, če hiti, ne naredi nobenega dela natančno in precizno, posebno še, če ima tak poklic

kot jaz. Pokazal vam bom nekaj primerov mojega dela (iz torbe vzame album s slikami). Poglejte, gospa, ali ni ta otrok dražesten! Zato sem porabil 4 ure.

Žena: Prebledi... 4 ure? Dragi gospod, ali ni to preveč?

Fotograf: Ja, gospa, ali pogledjte drugi vzorec. Tega sem naredil na strehi nekega avtomobila.

Žena: Oh, tudj to znate?

Fotograf: Seveda, to je stroka, katero mora mojster pri svojem delu obvladati v vseh položajih. Imel sem primer (vzame tretjo sliko), katerega sem uspešno naredil na mostu Temze sredi poldneva.

Žena: Joj, ali ni na mostu v tem času velik promet?

Fotograf: Seveda, pa kakšen, toda mati tega otroka je bila igralka in je s tem hotela postati popularna (nato vzame sliko dvojčkov).

Žena: Oh, dvojčki!

Fotograf: Da, to sta gotovo najlepša otroka. Naredil sem jih nekega zimskega dne v parku. Za to delo sem porabil 3 ure. Toda nabrala se je taka množica ljudi, da sem bil pošteno nervozen. Pomislite, 4 ali 5 vrst gledalcev ni majhna stvar, zato sem se pošteno utrudil.

Žena: Štiri ali pet vrst gledalcev?

Fotograf: Seveda, ko pa se jih je nabralo še več, je morala priti policija na pomoč. Poskusil sem še dvakrat, trikrat, toda ni uspelo, ker so verice začele skakati po mojem aparatu. No, gospa, sedaj je bilo dosti govorenja, preidiva raje na delo. Če nimate nič proti, aparat je pripravljen.

Žena: Da, da... in gospa pade v nezavest.

..... in Revirski muzej ljudske revolucije

Glasilo „dinos“ izdaja DO DINOS, Ljubljana, Titova 118. Ureja uredniški odbor: (glavni in odgovorni urednik) Stanislav Pesjak; člani: Marjan Razpotnik, Janez Ramovš, Silvester Učakar, Dušan Burger, Olga Mitrovič in Cveta Meden. Tehnični urednik: Janez Češnovar. Tisk in razmnoževanje: Edo Usenik. Izhaja v 760 izvodih. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu št. 421-1/72.

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 137

					ZDRAVILO ZA POMIRJANJE	PREBIVALEC STARE ASIRIJE	VRSTA PEČIVA	IME GRAFIKA JUSTINA	DRAGO JANČAR	LESKI VELEMOJSTER (RICHARD, 1889-1929)	NAVPUŠENOST, ANIMACIJA	PLAKAT, LETAK	ŠOLSKI RED
					PAKEDRAČ SPAKEDRALO								
					SLAN PIŠKOT								
					SREDSTVO ZA UMIVANJE				VLITE TISK, CRKE S SKLON, MESTNIK				
					TRSKA REPUBLIK. ARMADA SAJENJE			MOCVIRNI ZALIV OTOK PRED SUMATRO					
										KRAJ PRI OPATIJI ANDREJ BRVAR			
SREČNO 1985!	RAZPRAVA POGOVOR	POPOLNA IDENTIČNOST	MAJHEN LAT, LATEC	OKSID	NAS BIVSI SMUČARSKI SNAVALEC (LUDVIK) VITOV ZOB			MITOLOSKI LETALEC IGRALEC NA KORIJET				VODNE ŽIVALI	SESTAVIL: BLU
ŠEFI DELOVNIH SKUPIN							SVETIŠČE V MEKI GEOLOŠKA PLAST					PRIPADNIK ALARODOV	CELNIK SEZNAM CELI
HAČELO ENAKIH PRAVIC										PERJE PRI REPI ZMES KI JO VDIHAMO			
BIVŠI DIKTATOR NA KUBI							ZRAK-LATINSKO ZACETNIK ARSAKIDOV		NAŠE OBMORSKO MESTO				
LJUBLJENEC GALATEJE (AGIS)					AM. PEVEC (FRANKIE) VARSIVO HARAVE			MESTO PRI POREČU AM. PISEK (STEPHEN)					
TELOVADNA VAJA NA DRUGU				ENOROK CLOVEK NA SPROTNIK TRAJA					IT. MESTO V TERAMU REVA PRI MOSKVI				
		POUDAREK IKT OGLAS V CASOPISU					MLAD CLOVEK SIRSKA LUKA					OSVOBOD. FRONTA NAS AVTO	
	PRVI RIMSKI STE NOGRAFI				AMONIJEV KLORID (TOVARNA ET. RICHARD OL)							ZDRUŽENJE DRŽAVE AMERIKE TURIST	
USPEŠNO 1985!	HRVATSKI PISATELJ (ANTUN GUSTAV)	SLIČICA PRILEPKA NAJAV. AVIZO						CISTOČA 100 M ²					VULKANSKI IZMEČEK INDIJSKI DROBIŽ
TALISMANI, FIGURICE							GALERIJA V LONDONU ITALIJSKI PULT			BRUS ZA KOSO			
STARO-RIMSKI POZDRAV				PREBIVALEC GOŠČE HOSTAR					DERMOTA ANTON	RUSKI PISEK (JURIJ) VARLOVIC	SOCIALNI POLOŽAJ MARELA ZA SONCE		
TIRNICA				ILOVNA JAMA LJUBO RAVNIKAR				POSTAVITEV KOTIJA MERA DEL KROZNICE					
STAR KRAJ OB VOLPI					OTIRAČA OZEMALO JOZE SNOJ						MAJNSE NASELJE (ITAL. PES. NICA) ADA		
DIŠAVNA ILLI ZDRAVILNA RASTLINA						GOETHEJEVA MATI HOVOZELAVI PTIC			MESTO NA SICILIJI ŽUM. POJAV NA DREVJU				SLOVENS. ŽENSKA REVIIJA DRŽAVNI PREVRAT, PUC
												JOZE UDOVIČ NAŠ TOZD	
					VEZNIK								
					ZNAK ZA ZVIŠANO NOTO					PEVKA KOHONT			
					PRAVOSLAVNE VERSKE PODOBE					PLETILEC KIT IZ SLAME			